ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ

ΔΕΗ

ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΛΗΨΕΩΣ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1964

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὸ παρὸν 'Εγχειρίδιον Πρώτων Βοηθειῶν ἐγράφη παρὰ τοῦ ἰατροῦ κ. 'Αλεξάνδρου 'Αγγελῆ.

Αἱ εἰκόνες ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ 'Εγχειριδίου Πρώτων Βοηθειῶν τοῦ 'Αμερικανικοῦ 'Ερυθροῦ Σταυροῦ (AMERICAN RED CROSS FIRST AID TEXTBOOK 1959) καὶ συντελοῦν εἰς τὴν καλλιτέραν κατανόησιν τοῦ κειμένου.

'Ελπίζομεν ὅτι τὸ 'Εγχειρίδιον θὰ ἐκπληρώσῃ τὸν προορισμόν του, θὰ βοηθήσῃ δηλαδὴ εἰς τὴν ὀρθὴν παροχὴν πρώτων βοηθειῶν εἰς θύματα ἀτυχημάτων, ὅταν ταῦτα, παρὰ τὰς καταβαλλομένας προσπαθείας ὅλων ἵνα προλαμβάνωνται τὰ ἀτυχήματα, ἐπισυμβοῦν.

* * *

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τό νὰ εἶναι κανεὶς εἰς θέσιν νὰ προσφέρῃ Πρώτην Βοήθειαν εἰς ἕνα συνάνθρωπόν του ποὺ ὑποφέρῃ, εἶναι βασικὸν ἀνθρωπιστικόν καθῆκον. Πρέπει ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ βοηθήσουν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, εἰς μίαν στιγμὴν κινδύνου.

Πρώτην Βοήθειαν ὀνομάζομεν τὴν ἄμεσον καὶ προσωρινὴν θεραπείαν τὴν ὁποίαν παρέχομεν εἰς τὸ θῦμα ἀτυχήματος **μέχρι τῆς ἀφίξεως ἰατροῦ,** ὁ ὁποῖος πρέπει πάντοτε νὰ εἰδοποιῆται, ἵνα ἐμποδίσωμεν τὴν χειροτέρευσιν τῆς καταστάσεως καὶ καλλιτερεύσωμεν τὴν θέσιν τοῦ θύματος.

Γενικῶς, πρέπει νὰ ἔχετε ὑπ' ὄψιν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ βιασθῆτε νὰ μετακινήσετε ἕναν τραυματίαν. Θὰ τὸν ἐξαπλώσετε ἄνετα, θὰ ἐξετάσετε τὶ συμβαίνει καὶ ἄν χρειασθῇ νὰ τὸν γδύσετε, θὰ σχίσετε τὰ ροῦχα του, ἐὰν τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖον, ὥστε νὰ μὴ χειροτερεύσετε τὴν κατάστασίν του.

Αὐτὸς ποὺ θὰ παράσχῃ τὴν πρώτην βοήθειαν, πρέπει κατ' ἀρχήν, νὰ διατηρήσῃ τὴν ψυχραιμίαν του καὶ νὰ μὴ πανικοβληθῇ ὁ ἴδιος. Συγχρόνως πρέπει νὰ εἶναι ταχὺς (κάθε παρερχόμενον λεπτὸν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι κρίσιμον διὰ τὴν ζωὴν τοῦ τραυματίου), νὰ εἶναι προσεκτικὸς (κάθε ἀδεξία κίνησις ἠμπορεῖ νὰ ἐπιδεινώσῃ τὴν κατὰστασιν) καὶ σέ ὡρισμένας περιπτώσεις,

πρὶν ἐνεργήσῃ θὰ πρέπει νὰ λάβῃ αὐτός τὰ εἰς τὴν περίπτωσιν ἀναγκαῖα προστατευτικὰ μέτρα.

Εἶναι συχνὸν τὸ φαινόμενον ἀνθρώπων ποὺ ἔσπευσαν νὰ προσφέρουν Πρώτην Βοήθειαν, μέ μόνον ἀποτέλεσμα νὰ θυσιάσουν τὴν ζωὴν των, εἴτε ἀπὸ ἄγνοιαν τῶν κανόνων προφυλάξεως, εἴτε ἀπὸ ἀμέλειαν κατὰ τὴν λῆψιν τῶν ἐνδεικνυομένων προστατευτικῶν μέτρων.

Ι. ΑΣΦΥΞΙΑ

Ἀσφυξία ὀνομάζεται ἡ παθολογικὴ ἐκείνη κατάστασις κατὰ τήν ὁποίαν, δι᾽ οἱονδήποτε λόγον, ἐπέρχεται παῦσις τῆς ἀναπνοῆς.

Τὰ αἴτια τῆς ἀσφυξίας εἶναι ποικίλα π. χ. :

1. Ἔμφραξις τῶν ἀναπνευστικῶν ὁδῶν (ἐξ εἰσόδου ξένου σώματος ἐντὸς αὐτῶν, ἤ λόγῳ ἐμφράξεως τούτων ἐκ τῶν ἔξω).

2. Πνιγμός. (Ἡ εἰδικὴ περίπτωσις ἐμφράξεως τῶν ἀεροφόρων ὁδῶν δι᾽ ὕδατος).

3. Συμπίεσις τοῦ θώρακος ἐκ καταπλακώσεως ὑπὸ ἐρειπίων ἤ εἰς περίπτωσιν πανικοῦ, ὁπότε πολλὰ ἄτομα συνωθοῦνται εἰς στενὸν χῶρον καὶ συμπιέζουν τὰ θωρακικὰ των τοιχώματα.

4. Εἰσπνοὴ δηλητηριωδῶν ἀερίων, μονοξειδίου τοῦ ἄνθρακος, φωταερίου, ἀερίων ὑπονόμων (ὑδρόθειον), ἀναθυμιάσεων σηράγγων καὶ ἀνθρακωρυχείων (μεθάνιον), ἐπίσης ἀερίων ἐξατμίσεως κινητήρων.

5. Μορφὴ ἀσφυξίας εἶναι καὶ ὁ ἀπαγχονισμὸς καὶ ὁ στραγγαλισμός.

6. Δηλητηρίασις διὰ διαφόρων ναρκωτικῶν οὐσιῶν

καὶ διάφορα ἄλλα αἴτια ὡς π. χ. μακρὰ ἔκθεσις εἰς τὸ ψῦχος.

7. Ἀσφυξία ἐπέρχεται ἐπίσης ὡς συνέπεια ἠλεκτροπληξίας.

Συμπτώματα: Κατ' ἀρχὴν παρατηρεῖται δύσπνοια, ἀγωνία. Ἐν συνεχείᾳ κυάνωσις καὶ εἰς τὸ τέλος τὸ ἄτομον παρουσιάζει παῦσιν τῆς ἀναπνοῆς καὶ ἀπώλειαν τῶν αἰσθήσεων.

Πρώτη Βοήθεια: Ἀπομάκρυνσις τοῦ θύματος ἐκ τοῦ ἐπιβλαβοῦς περιβάλλοντος καὶ ἐφαρμογὴ τεχνητῆς ἀναπνοῆς. Πρὶν εἰσέλθετε εἰς χῶρον ὅπου ὑπάρχουν ἀναθυμιάσεις δηλητηριώδεις, νὰ δεθῆτε διὰ σχοινίου ὥστε νὰ εἶναι δυνατὸν ν' ἀνασυρθῆτε ἀμέσως. Ἀερίσατε, κατὰ τὸ δυνατόν, τὸν χῶρον, π. χ. σπάσατε, ἐν ἀνάγκῃ, τὴν θύραν καὶ τὰ παράθυρα, ἄν πρόκειται περὶ οἰκίας. Διακόψατε ἐπίσης τήν διαφυγὴν τοῦ ἀερίου, ὅπου τοῦτο εἶναι δυνατόν. Κρατήσατε τὴν ἀναπνοὴν σας. Δράσατε ταχέως. Φορέσατε ἀναπνευστικὴν συσκευήν, ἄν ἔχετε. **Εἰς περίπτωσιν πνιγμοῦ, μὴ κάνετε χειρισμοὺς διὰ νὰ ἐξέλθῃ τὸ νερό, εἶναι περιττόν. Ἀρχίσατε ἀμέσως τὴν τεχνητὴν ἀναπνοήν.**

II. ΗΛΕΚΤΡΟΠΛΗΞΙΑ

Ἠλεκτροπληξία εἶναι ἡ παθολογικὴ κατάστασις ἡ ὁποία παρουσιάζεται εἰς τὸν ἄνθρωπο ὅταν ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴ πρὸς τὸ ἠλεκτρικὸ ρεῦμα.

Συμπτώματα : Αὐτὰ εἶναι δύο εἰδῶν. Πρῶτον αὐτὰ ποὺ ἐμφανίζονται ἀμέσως μετὰ τὴν ἠλεκτροπληξία καὶ δεύτερον αὐτὰ ποὺ ἐμφανίζονται μετὰ ἀπὸ καιρό καὶ τὰ ὁποῖα δὲν ἐνδιαφέρουν ἀπὸ ἀπόψεως Πρώτων Βοηθειῶν.

Τὰ συμπτώματα ποὺ παρουσιάζονται ἀμέσως μπορεῖ νὰ ἀφοροῦν τὸ σημεῖον τοῦ σώματος τό ὁποῖον ἦλθε

εἰς ἐπαφὴ μὲ τὸ ρεῦμα (τοπικὰ) ἢ καὶ γενικῶς τὸν ὀργανισμό.

Τὰ τοπικὰ συμπτώματα εἶναι ἐγκαύματα διαφόρου βαθμοῦ καὶ ἐκτάσεως.

Τὰ γενικὰ συμπτώματα, ἐξαρτώμενα ἀπὸ τὴν βαρύτητα τῆς ἠλεκτροπληξίας, μποροῦν νὰ εἶναι ἐλαφρὸ τίναγμα, μικρὴ ζάλη, σπασμοὶ ὅπως τῆς ἐπιληψίας κττ.

Εἰς περιπτώσεις βαρείας ἠλεκτροπληξίας τὸ θῦμα ὁμοιάζει πρὸς νεκρόν, ἐνῶ δὲν εἶναι (φαινομενικὸς θάνατος), δηλαδὴ δὲν ἀναπνέει, δὲν ἔχει σφυγμόν, δὲν ἀκούγεται ἡ καρδιὰ του, ἔχει μυϊκὴν ἀκαμψίαν κττ.

Σημασία ἐντάσεως, τάσεως κ.τ.λ. : Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον θὰ γίνῃ ἡ ἠλεκτροπληξία, ἡ ἔντασις, ἡ τάσις, ἡ διαδρομὴ τοῦ ρεύματος ἔχουν σημασίαν διὰ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς. Ἀπὸ πλευρᾶς Πρώτων Βοηθειῶν ὅμως, αὐτὰ δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν δεδομένου ὅτι εἰς περιπτώσεις βαρείας ἠλεκτροπληξίας ἐπέρχεται τελικῶς, κατὰ διάφορον τρόπον κάθε φοράν, διακοπὴ τῆς ἀναπνοῆς καὶ συνεπεία αὐτῆς τελικῶς ὁ θάνατος.

Πρώτη Βοήθεια : Ἄμεσος ἐφαρμογὴ Τεχνητῆς Ἀναπνοῆς, συνεχῶς καὶ μέχρις ὅτου συνέλθῃ τὸ θῦμα ἢ διαπιστωθῇ ἀπὸ ἰατρὸ ὁ θάνατός του.

Ὅταν συνέλθῃ τὸ θῦμα, τοῦ δίδομε προληπτικῶς, ἕνα κουταλάκι τοῦ γλυκοῦ σόδα διαλελυμένη σέ μισό ποτῆρι νερό, κάθε μισὴ ὥρα ἐπὶ τέσσαρες ὧρες. Μετὰ ἀραιώνεται τὸ διάλυμα μέχρις ὅτου λήξῃ τὸ εἰκοσιτετράωρο. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο προλαμβάνεται ἡ βλάβη τῶν νεφρῶν ἡ ὁποία προκύπτει ἀπὸ δηλητηριώδεις ἐκκρίσεις συνεπεία τῶν ἐγκαυμάτων (ἐσωτερικῶν) καὶ δύναται νὰ προκαλέσῃ τὸν θάνατο τοῦ θύματος.

Τὸ θῦμα τῆς ἠλεκτροπληξίας δέον ὅπως παρακολουθεῖται ἐκ τοῦ σύνεγγυς καθ' ὅλο τὸ εἰκοσιτετράωρο τὸ ὁποῖον ἕπεται τῆς ἠλεκτροπληξίας.

Παρατήρησις : Συνήθως τὸ ρεῦμα χαμηλῆς τάσεως προσβάλει καὶ σταματᾶ τὴν καρδιά. Ὡς συνέπεια προ-

κύπτει ἡ παῦσις τῆς ἀναπνοῆς, λόγω τῆς μὴ κυκλοφορίας τοῦ αἵματος. Καὶ εἰς τήν περίπτωσιν αὐτὴν ὡς Πρώτη Βοήθεια ἐνδείκνυται ἡ ἐφαρμογὴ Τεχνητῆς Ἀναπνοῆς. μὲ σύγχρονον μάλαξιν τῆς καρδίας, διὰ νὰ διατηρηθῇ ἡ κυκλοφορία.

III. ΚΕΡΑΥΝΟΠΛΗΞΙΑ

Κεραυνοπληξία εἶναι ἡ δυσμενὴς ἐπίδρασις τοῦ κεραυνοῦ ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

Συμπτώματα καὶ Πρώτη Βοήθεια, ὡς ἐπὶ ἠλεκτροπληξίας.

IV. ΤΕΧΝΗΤΗ ΑΝΑΠΝΟΗ

Εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις ποὺ ἀναφέραμεν, ἡ ἀναπνοή, διὰ λόγους διαφόρους κάθε φοράν, σταματᾶ καὶ ὡς συνέπεια ἐπέρχεται ταχέως ὁ θάνατος.

Ἂν ἡμεῖς κατορθώσωμεν νὰ διατηρήσωμεν τεχνητῶς τὴν λειτουργίαν τῆς ἀναπνοῆς, δηλαδὴ ἄν ἐπιτύχωμεν νὰ εἰσέρχεται καὶ νὰ ἐξέρχεται ἀὴρ εἰς τοὺς πνεύμονας τοῦ θύματος, διευρύνοντες καὶ σμικρύνοντες τὴν θωρακικὴν του κοιλότητα, συντηροῦμεν τὸ θῦμα εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἶναι πολὺ πιθανὸν ἐν συνεχείᾳ νὰ ἀρχίσῃ ἀναπνέον μόνον του καὶ νὰ διασωθῇ. Ἀντιθέτως, ἄν τὸ θῦμα ἐγκαταλειφθῇ εἰς τὴν τύχην του, τότε ἀσφαλῶς θὰ ἀποθάνῃ τάχιστα.

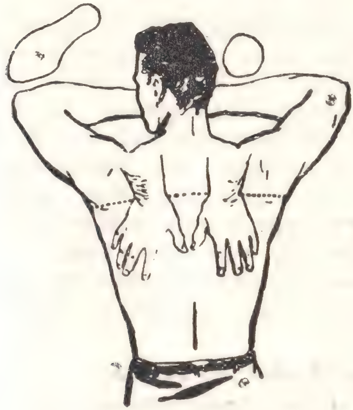
Ὑπάρχουν πολλὰ συστήματα τεχνητῆς ἀναπνοῆς. Εἰς ἕνα ἐξ αὐτῶν πιέζομεν τὰ θωρακικὰ τοιχώματα τοῦ θύματος, ὥστε νὰ σμικρυνθῇ ἡ θωρακικὴ κοιλότης καὶ νὰ ἐξέλθῃ ὁ ἀήρ, ἐκτελοῦντες οὕτω τεχνητῶς τὴν κίνησιν τῆς ἐκπνοῆς, καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀφίνομεν τὸν θώρακα νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἀρχικὴν του θέσιν διευρυνόμενος ἐκ νέου καὶ οὕτω νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ κίνησις τῆς εἰσπνοῆς μόνη της καὶ νὰ εἰσέλθῃ ἀὴρ εἰς τοὺς πνεύ-

μονας. Τὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα ἐπιτυγχάνομε καὶ τεχνητῶς, διά διαφόρων τρόπων π. χ. σύροντες πρὸς τὰ ἄνω τοὺς βραχίονας, προσπαθοῦμεν νὰ ὑποβοηθήσωμεν τὴν κίνησιν τῆς εἰσπνοῆς διευρύνοντες κατὰ τι περισσότερον τὸ κῦτος τοῦ θώρακος. Τοὺς χειρισμοὺς τούτους θὰ περιγράψωμεν κατωτέρω λεπτομερῶς.

Αἱ σήμερον χρησιμοποιούμεναι μέθοδοι εἶναι πολλαί.

Ἐκ τούτων θὰ ἀναπτυχθῇ ἡ Χόλγκερ Νῆλσεν ἡ ὁποία ἐκρίθη καλλιτέρα ἀπὸ πάσης πλευρᾶς καὶ εἶναι ἡ πρότυπος μέθοδος τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἀπὸ τὸ 1951.

Ἀφοῦ ἀπομακρύνετε τὸ θῦμα ἐκ τοῦ περιβάλλοντος καὶ τὸ μεταφέρετε εἰς τὸν καθαρὸν ἀέρα τάχιστα, ἐὰν πρόκειται περὶ ἀσφυξίας ἐξ εἰσπνοῆς ἀερίων, πνιγμοῦ κλπ., ἢ μόλις τὸ ἀποσπάσετε ἀπὸ ἠλεκτρικὸν ἀγωγόν, ἐὰν πρόκειται περὶ ἠλεκτροπληξίας, θὰ ἀρχίσετε ἀμέσως τεχνητὴν ἀναπνοήν, ἄνευ ἀπωλείας ἔστω καὶ ἐλαχίστου χρόνου. Δὲν θὰ χάσετε χρόνον οὔτε διὰ νὰ καλέσετε ἰατρὸν ἢ τὸν Σταθμὸν Α' Βοηθειῶν. Αἱ στιγμαὶ ποὺ παρέρχονται εἶναι πολύτιμοι. Θὰ ἐλέγξετε μόνον πρῶτα, μήπως ἔχουν ἐμφραχθῇ αἱ ἀναπνευστικαὶ ὁδοί, ὁπότε θὰ τὰς ἐλευθερώσετε. Πρὶν ἀρχὶσετε τεχνητὴν ἀναπνοήν, ὁμοίως θὰ σύρετε ἔξω τὴν γλῶσσαν. Ἐνῶ θὰ ἐφαρμόζετε τὴν τεχνητὴν ἀναπνοήν, ἕνας ἄλλος θὰ χαλαρώσῃ τὰ ἐνδύματα τοῦ θύματος, θὰ τὸ σκεπάσῃ νὰ μὴ κρυώνῃ καὶ ἐν συνεχείᾳ θὰ καλέσῃ ἰατρόν. Ἐὰν ἀνεύρετε θῦμα ἠλεκτροπληξίας μετὰ πολλὴν ὥραν καὶ πάλιν θὰ τοῦ ἐφαρμόσετε τεχνητὴν ἀναπνοήν.

Εἰκών 1

α) Μέθοδος Νῆλσεν

Θέσις τοῦ Θύματος.

1. Ἐξαπλώσατε τὸ θῦμα μὲ τὸ πρόσωπον πρὸς τὸ ἔδαφος εἰς θέσιν πρηνῆ. Διπλώσατε τοὺς ἀγκῶνας του καὶ τοποθετήσατε τὰ χέρια του τὸ ἓν ἐπὶ τοῦ ἄλλου. Στρέψατε τὸ πρόσωπόν του πρὸς τὴν μίαν πλευράν, τοποθετοῦντες τὴν παρειὰν ἐπὶ τῶν χειρῶν.

Εἰκὼν 2

Θέσις τοῦ Χειριστοῦ

2. Γονατίσατε μὲ τὸ ἀριστερὸ ἢ τὸ δεξὶ γόνατο πλησίον τῆς κεφαλῆς τοῦ θύματος βλέποντες πρὸς αὐτό. Τοποθετήσατε τὸ γόνατό σας εἰς τήν μίαν πλευρὰν τῆς κεφαλῆς του, πλησίον τοῦ βραχίονος. Τοποθετήσατε τὸν ἕτερον πόδα πλησίον τοῦ ἀγκῶνος. Ἂν σᾶς διευκολύνῃ, γονατίσατε καὶ μέ τὰ δύο γόνατα, θέτοντες αὐτὰ ἑκατέρωθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ παθόντος. Τοποθετήσατε τὰ χέρια σας ἐπὶ τῆς ράχης του εἰς τρόπον, ὥστε αἱ παλάμαι νά εὑρίσκωνται ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς μὲ τὰς μασχάλας. Ἁπλώσατε τὰ δάκτυλα πρὸς τὰ κάτω καὶ

πρὸς τὰ ἔξω, εἰς τρόπον ὥστε αἱ ἄκραι τῶν ἀντιχείρων νὰ ἐγγίζουν μόλις.

Εἰκὼν 3

Φάσις Συμπιέσεως

3. Κινηθεῖτε πρὸς τὰ ἐμπρός, μέχρις ὅτου οἱ βραχίονὲς σας εὑρεθοῦν εἰς θέσιν περίπου κατακόρυφον καὶ ἀφήσατε τό βάρος τοῦ σώματὸς σας νὰ πέσῃ ἀργά, σταθερὰ καὶ ὁμοιόμορφα εἰς τὰ χέρια σας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ ἀὴρ πιέζεται καὶ ἐξέρχεται τῶν πνευμόνων. Οἱ ἀγκῶνες σας δὲν πρέπει νὰ κάμπτωνται καὶ ἡ πίεσις πρέπει νὰ ἐξασκῆται σχεδὸν κατακορύφως εἰς τὴν ράχην.

Θέσις κατὰ τὴν Φάσιν Ἐκτάσεως

4. Ἐλαττώσατε τὴν πίεσιν, ἀποφεύγοντες ἀπότομον κίνησιν καὶ ἀρχίσατε κινούμενοι ἀργὰ πρὸς τὰ ὀπίσω. Τοποθετήσατε τὰ χέρια σας ἐπὶ τῶν βραχιόνων τοῦ θύματος, πλησίον τῶν ἀγκώνων.

Εἰκὼν 4

Φάσις Ἐκτάσεως

5. Κινηθεῖτε πρὸς τὰ ὀπίσω. Μὴ κάμπτετε τοὺς βραχίονὰς σας, καθ' ὅν χρόνον θὰ γέρνετε πρὸς τὰ ὀπίσω, οἱ βραχίονες τοῦ θύματος νὰ σύρωνται πρὸς τὸ μέρος σας. Ἀφήσατε κατόπιν τοὺς βραχίονας νὰ ἀκουμπήσουν ἐπὶ τοῦ δαπέδου. Οὕτω συμπληροῦται ὁ κύκλος ἐφαρμογῆς τῆς τεχνητῆς ἀναπνοῆς

Εἰκὼν 5

῾Ο κύκλος αὐτὸς πρέπει νὰ ἐπαναλαμβάνεται 12 φορὰς ἀνὰ λεπτόν.

Συμπληρωματικαὶ ὁδηγίαι:

Τὸ σῶμα τοῦ θύματος θὰ πρέπει νὰ ἔχῃ μικρὰν κλίσιν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ διευκολύνεται ἡ ἀποστράγγισις τῶν ὑγρῶν ἐκ τοῦ ἀναπνευστικοῦ συστήματος. **῾Η κεφαλή του πρέπει νὰ εἶναι ἐκτεταμένη πρὸς τὰ ὀπίσω** καὶ ὄχι κεκαμμένη πρὸς τὰ ἐμπρός, ἄλλως ἐπέρχεται ἔμφραξις τοῦ ἀναπνευστικοῦ συστήματος. Τὰ σημεῖα αὐτὰ δύνανται νὰ τακτοποιηθοῦν κατὰ τὴν τοποθέτησιν τοῦ παθόντος εἰς τὴν κατάλληλον θέσιν ἢ ἀμέσως κατόπιν, μεταξὺ τῶν ἀναπνευστικῶν κύκλων. Εἶναι ἀναγκαῖος ὁμαλὸς ρυθμὸς κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τεχνητῆς ἀναπνοῆς, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀπαραίτητος ὁ συγχρονισμὸς μὲ τὸ χρονὸμετρον. ῾Ο παθὼν πρέπει νὰ τύχῃ καταλλήλου περιποιήσεως καὶ νὰ παραμείνῃ ἐξαπλωμένος μέχρις ὅτου ἐξετασθῇ ὑπὸ ἰατροῦ ἢ μέχρις ὅτου διαπιστωθῇ ὅτι συνῆλθε πλήρως.

῎Αν χρειασθῇ νὰ μεταφερθῇ, τὸ θῦμα τότε θὰ συνεχίζετε τὴν τεχνητὴν ἀναπνοὴν κατὰ τὴν μεταφοράν, δι᾽ ἐναλλαγῆς τῶν προσώπων, τοὐλάχιστον ἐπὶ 8 ὥρας ἢ μέχρις ἀφίξεως ἰατροῦ. ῞Οταν συνέλθῃ τὸ θῦμα τοῦ δίδετε ἐλαφρὰ τονωτικὰ (ὄχι οἰνοπνευματώδη) καὶ πρέπει νὰ τὸ ἔχετε ὑπὸ παρακολούθησιν ἐπ᾽ ἀρκετὰς ὥρας, διότι ἠμπορεῖ καὶ πάλιν νὰ πάθῃ ἄπνοιαν, ὁπότε καὶ πάλιν θὰ ἀρχίσετε τὴν τεχνητὴν ἀναπνοήν. ῾Η ἀλλαγὴ τῶν προσώπων εἰς τὴν τεχνητὴν ἀναπνοὴν πρέπει νὰ γίνεται μὲ τάξιν, ὥστε νὰ μὴ χαθῇ ὁ ρυθμός. ῾Ο βοηθός νά εἶναι ἕτοιμος πλάϊ καὶ μόλις παύσετε νὰ σύρετε τοὺς βραχίονας, νὰ ἀναλάβῃ ἐκεῖνος νὰ πιέσῃ τὴν ράχην καὶ νὰ συνεχίσῃ.

β) Μέθοδος δι᾽ ἐμφυσήσεως ἀέρος ἀπὸ στόματος εἰς στόμα.

Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἔχει ἀρχίσει νὰ ἀναπτύσσεται

ἡ μέθοδος αὕτη ἐφαρμοζομένη εἰς περιπτώσεις ἠλεκτροπληξίας. Εἶναι ἰδιαιτέρως ἐξυπηρετικὴ ὅταν ἔχει προκληθῆ βλάβη τῆς καρδίας (μαρμαρυγὴ τῶν κοιλιῶν αὐτῆς), ἐπιτρέπει δὲ τὴν σύγχρονον μάλαξιν τῆς καρδίας.

Ἡ μέθοδος αὕτη δὲν ἔχει εἰσέτι εἰσαχθῆ παρ' ἡμῖν, εὑρισκομένη ὑπὸ ἐξέτασιν.

V. ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑ

1. Ἐξωτερικὴ καὶ ἐσωτερικὴ αἱμορραγία.

Αἱμορραγία ὀνομάζεται ἡ κατάστασις ἐκείνη κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ αἷμα ἐξέρχεται τῶν ἀγγείων. Ἡ συνολικὴ ποσότης τοῦ αἵματος ἀνθρώπου βάρους 70 χλγρ. εἶναι περίπου 5—6 χλγρ. Ἀπώλεια 1 χλγρ. αἵματος εἶναι βαρεῖα αἱμορραγία, μετ' ἀπώλειαν 1,5 χλγρ. ὁ θάνατος εἶναι πιθανώτατος, ὅταν δὲ ἀπωλεσθῇ ἡ ἡμίσεια ποσότης τοῦ αἵματος, ὁ θάνατος εἶναι βέβαιος. Ἡ αἱμορραγία εἶναι ἡ πλέον σοβαρὰ ἐπιπλοκὴ τῶν τραυμάτων.

Αἱ αἱμορραγίαι διαιροῦνται εἰς:

1. Ἐξωτερικάς, ὅταν τὸ αἷμα ῥέει ἐκτὸς τοῦ σώματος.
2. Ἐσωτερικάς, κατὰ τὰς ὁποίας τὸ αἷμα ῥέει ἐντὸς κοιλοτήτων τοῦ σώματος.

Συμπτώματα: Ταῦτα εἶναι ἀνάλογα πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ ἀπωλεσθέντος αἵματος.

α. Αἴσθησις ἐλλείψεως ἀέρος.
β. Δίψα.
γ. Ζάλη, ἀπώλεια αἰσθήσεων.
δ. Μικρὸς καὶ ταχὺς σφιγμός.

Πρώτη Βοήθεια: Ἐξωτερικὴ Αἱμορραγία. Τὸ πρῶτον ποὺ ἔχετε νὰ κάμετε, εἶναι νὰ σταματήσετε τὴν αἱμορραγίαν. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν θὰ ἐπιδέσετε τὸ τραῦμα μὲ ἰσχυρὰν ἐπίδεσιν, ἀφοῦ προηγουμένως θέσετε ταμπὸν γάζης καὶ βάμβακος ἐπ' αὐτοῦ.

Ἂν ὁ ἐπίδεσμος ὅλος διαποτισθῇ μὲ αἷμα, δὲν θὰ τὸν ἀφαιρέσετε ἀλλὰ θὰ προσθέσετε καὶ ἄλλον ἀπὸ ἐπάνω καὶ θὰ πιέσετε καὶ μὲ τὰ χέρια σας.

Ἐσωτερικὴ αἱμορραγία. Εἰς τὴν ἐσωτερικὴν αἱμορραγίαν, θὰ τοποθετεῖται κύστις πάγου πλησίον τοῦ σημείου ποὺ πιθανὸν αἱμορραγεῖ. Μεταφορὰ ταχυτάτη.

2. Αἱμοστατικὸς ἐπίδεσμος.

Ἐὰν παρὰ τὰ ἄνω ἡ ἐξωτερικὴ αἱμορραγία δὲν σταματήσῃ, καὶ εἶναι καὶ μεγάλη ὥστε νὰ ἀπειλῇ τὴν ζωὴν τοῦ θύματος, τότε θὰ θέσετε αἱμοστατικὸν ἐπίδεσμον.

Προχείρως θὰ κάμετε αἱμοστατικὸν ἐπίδεσμον ἀπὸ φαρδὺ ὕφασμα, **ποτὲ ἀπὸ σχοινὶ ἢ σῦρμα ἢ ἄλλο στενὸ ὑλικόν,** διότι, ἄλλως εἰς τὸ σημεῖον ἐφαρμογῆς του θὰ προξενηθῇ βαρεῖα κάκωσις. Τοποθετήσατε πάντα ἕνα ταμπὸν εἰς τὸ σημεῖον πιέσεως. Περιτυλίξατε δύο φορὰς τὸν ἐπίδεσμον γύρω ἀπὸ τὸ μέλος ἐπάνω εἰς τὸ ταμπὸν καὶ κάμετε ἕνα μισὸν κόμβον. Τοποθετήσατε μίαν μικρὰν ράβδον ἐπάνω ἀπὸ τὸν μισὸν κόμβον καὶ δέσατε ἄνωθεν τῆς ράβδου ἕνα πλήρη (διπλοῦν) κόμβον. Στρέψατε τὴν ράβδον, ὥστε νὰ σφίξῃ ὁ ἐπίδεσμος καὶ νὰ σταματήσῃ ἡ αἱμορραγία. Τὸ ἄκρον τῆς ράβδου νὰ στερεωθῇ μὲ τὰ ἄκρα τοῦ ἐπιδέσμου.

Πρέπει νὰ σκεφθῆτε πολὺ πρὶν νὰ τοποθετήσητε αἱμοστατικὸν ἐπίδεσμον. Εἶναι τὸ ἔσχατον μέσον ποὺ θὰ χρησιμοποιήσετε, διότι ἀφ' ἧς στιγμῆς τεθῇ αἱμοστατικὸς ἐπίδεσμος, τὸ μέλος παύει αἱματούμενον καὶ τὰ κύτταρα ἀμέσως ἀρχίζουν νὰ βλάπτωνται. Ἤδη μετὰ 15 λεπτὰ ἡ βλάβη τῶν κυττάρων εἶναι καταφανής, μετὰ 2 1)2 ὥρας τὸ μέλος εἶναι πλέον εἰς κίνδυνον, δηλαδὴ ἢ σώζεται ἢ ὄχι, μετὰ δὲ ἀπὸ 6 ὥρας τὸ μέλος θὰ κοπῇ ὁπωσδήποτε (τοῦτο ἰσχύει διὰ τὸ κάτω ἄκρον, διὰ τὸ ἄνω ἄκρον ταχύτερον). Ὁ πιεστικὸς ἐπίδεσμος ἐπιφέρει τραυμα-

τισμὸν τοῦ τοιχώματος τῶν ἀρτηριῶν καὶ κακώσεις τῶν νεύρων ἐκ τῶν ὁποίων ἔχομεν μετὰ παραλύσεις. Ποτὲ μὴ θέσετε ἄνωθεν τοῦ αἱμοστατικοῦ ἄλλον ἐπίδεσμον.

Ὥστε, ἄν τελικῶς ἐφαρμόσετε πιεστικὸν ἐπίδεσμον, πρέπει νὰ φροντίσετε ἀμέσως διὰ τὴν ταχυτάτην μεταφορὰν τοῦ θύματος. Θὰ πρέπει ἐντὸς δύο τὸ πολὺ ὡρῶν νὰ εἶναι εἰς τὸ νοσοκομεῖον.

Τὸν αἱμοσταστατικὸν ἐπίδεσμον δὲν θὰ τὸν λύσετε οὔτε θὰ χαλαρώσετε καθ' ὅλην τὴν διαδρομήν, ὅσον καὶ ἄν διαρκέση. Θὰ λυθῇ μόνον παρὰ ἰατροῦ, καθ' ὅσον κατὰ τὴν ὥραν ἀφαιρέσεως τοῦ αἱμοστατικοῦ ἐπιδέσμου συχνὰ τὸ θῦμα ἀποθνήσκει.

Εἰκὼν 6.

(Τοποθέτησις αἱμοστατικοῦ ἐπιδέσμου)

3. Ρινορραγία (Αἱμορραγία μύτης).

Σπανίως εἶναι σοβαρά, συνήθως δὲ σταματάει μόνη της. Ἂν ἐπιμείνῃ προσέχετε, διότι ἂν πρόκειται περὶ ἡλικιωμένου ἀτόμου, ποὺ πιθανῶς νὰ ἔχῃ πίεσιν, δὲν πρέπει νὰ βιασθῆτε νὰ τὴν σταματήσετε.

Πρώτη Βοήθεια. Καθήσατε τὸ θῦμα καὶ χαλαρώσατε ὅ,τι τὸ σφίγγει στὸ λαιμό. Σφίξατε καὶ τοὺς δύο ρώθωνάς του μεταξὺ τῶν δακτύλων σας ἐπὶ 5΄ (θὰ ἀναπνέῃ τότε μὲ τὸ στόμα). Βάζετε κρῦες κομπρέσσες ἢ πάγο εἰς τὸ μέτωπον νὰ μὴ φυσήξῃ καθόλου τὴ μύτη του ἐπὶ 2 ὥρας περίπου. Καλέσατε ἰατρόν.

VI. ΣΟΚ (SHOCK — ΚΑΤΕΡΕΙΨΙΣ)

Σὸκ ὀνομάζεται ἡ ταχεῖα καὶ αἰφνιδία κατάπτωσις ὅλων τῶν λειτουργιῶν τοῦ ἀνθρώπου. Παρουσιάζεται κυρίως ὡς ἐπιπλοκὴ μεγάλων τραυμάτων τῆς κοιλίας, τῶν ἄκρων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ μικρῶν καὶ ἄνευ τραύματος, συνεπείᾳ νευρικοῦ κλονισμοῦ.

Συμπτώματα. Τὸ θῦμα εἶναι ἀκίνητον, τὸ βλέμμα ἀπλανές, αἱ κόραι διεσταλμέναι, τὸ δέρμα ὠχρόν, τὸ μέτωπον περιλούεται ἀπὸ κρῦον ἱδρῶτα, ἡ ἀναπνοὴ ἀνώμαλος, τὰ ἄκρα ψυχρά, ὁ σφιγμὸς μικρὸς καὶ ταχὺς καὶ ἡ θερμοκρασία πίπτει, συνήθης εἶναι καὶ ὁ ἔμετος. Ἐπακολουθεῖ ἀπώλεια τῶν αἰσθήσεων καὶ θάνατος.

Πρώτη Βοήθεια. Κατακλίνατε τὸν ἀσθενῆ μὲ τὴν κεφαλὴν χαμηλώτερον ἢ εἰς τὸ αὐτὸ μὲ τὸ σῶμα ἐπίπεδον διὰ νὰ πάῃ περισσότερον αἷμα εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ ἀνυψώσατε τὰ κάτω ἄκρα, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Χαλαρώσατε τὰ ἐνδύματά του, στρέψατε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ ἕν πλάγιον, ὥστε ἐὰν κάνῃ ἐμετὸν νὰ ἠμπορῇ νὰ τὸν βγάλῃ καὶ νὰ μὴ πνιγῇ. Σκεπάστε τον ὥστε νὰ μὴ χάσῃ θερμότητα. Σταματήσατε αἱμορραγίαν ἂν ὑπάρχῃ. Τονώσατε τὸ ἠθικόν του. Ἀκινοποιήσατε τὸ τυχὸν ὑπάρχον κάταγμα. Περιποιηθεῖτε τὸ τραῦμα του, ἐὰν ἔχῃ, ὥστε νὰ μὴ πονῇ. Ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει

τραῦμα κοιλίας ἢ τοῦ στήθους καὶ τὸ θῦμα ἔχει τὰς αἰσθήσεις του, δῶστε του νὰ πιῇ νερὸ μὲ ἕνα κουταλάκι ἁλάτι κατὰ κιλὸ καὶ σόδα ἂν ἔχετε. Νὰ τὸ δώσετε δὲ εἰς μικρὰς δόσεις. Ἀπαγορεύονται τὰ οἰνοπνευματώδη. Μεταφέρατε τὸ θῦμα εἰς τὸ νοσοκομεῖον, παρακολουθοῦντες αὐτὸ καθ' ὅλην τὴν διαδρομήν.

VII. **ΚΑΤΑΓΜΑΤΑ**

Κάταγμα (σπάσιμο) ὀνομάζεται ἡ λύσις τῆς συνεχείας ὀστοῦ τίνος, ὀφείλεται δὲ τοῦτο συνήθως εἰς ἐξωτερικὴν βίαν.

Διαίρεσις καταγμάτων. Τὰ κατάγματα διαιροῦνται:

1. Εἰς **ἄμεσα**, ὅταν συμβοῦν ἐκεῖ ποὺ ἔδρασεν ἡ ἐξωτερικὴ βία.
2. Εἰς **ἔμμεσα,** ὅταν συμβοῦν μακρὰν τοῦ τόπου δράσεως τῆς ἐξωτερικῆς βίας.

Ἐπίσης διαιροῦνται εἰς:

1. **Ἁπλᾶ ἢ κλειστὰ** (τὰ μὴ συνοδευόμενα ὑπὸ τραύματος).
2. **Ἀνοικτὰ ἢ ἐπιπεπλεγμένα** (κατάγματα συνοδευόμενα ὑπὸ τραύματος).

Κατάγματα ἄκρων.

Συμπτώματα: α. Πόνος
β. Ἀδυναμία κινήσεως τοῦ ἄκρου
γ. Παραμόρφωσις τοῦ ἄκρου
δ. Πρήξιμον

Ἐπιπλοκὴ πιθανὴ τῶν καταγμάτων εἶναι κυρίως τὸ σόκ.

Πρώτη Βοήθεια: Μόλις διαγνώσετε τὸ κάταγμα καί τοῦτο θὰ ἐπιτύχετε ἀπὸ τὰς συνθήκας τοῦ ἀτυχήματος, τὸν ἔντονον πόνον, τὴν ἀδυναμίαν κινήσεως

τοῦ ἄκρου κλπ., τὸ πρῶτον ποὺ θὰ κάνετε, θὰ εἶναι νὰ ἀκινητοποιήσετε τὸ ἄκρον, ὥστε νὰ μὴ προκαλοῦνται βλάβαι ἀπὸ τὴν κίνησιν τῶν σπασμένων ὀστῶν καὶ νὰ ἐλαττωθῇ ὁ πόνος. Τοῦτο θὰ ἐπιτύχετε θέτοντες νάρθηκα. (**Ἐπὶ ἀμφιβολίας ὑπάρξεως κατάγματος θὰ ἐνεργήσετε ὡς ἂν ὑπάρχῃ**).

Ἐφ' ὅσον δὲν ἔχετε εἰδικὸν νάρθηκα, ἠμπορεῖτε νὰ χρησιμοποιήσετε οἱονδήποτε στερεὸν σῶμα, π.χ. μίαν σανίδα, ράβδον κτλ. Τὰ κομμάτια τοῦ νάρθηκος πρέπει νά εἶναι ἀρκετοῦ μήκους, ὥστε νὰ ἐξέχουν ἀρκετὰ ἀπὸ τὰς ἄνωθεν καὶ κάτωθεν τοῦ κατάγματος ἀρθρώσεις. Βάλετε μεταξὺ τοῦ νάρθηκος καὶ τοῦ μέλους ὑφάσματα, ὥστε τὸ μέλος νὰ μὴ τραυματισθῇ, στερεώσατε τὸν νάρθηκα δένοντάς τον μὲ φαρδὺ ὕφασμα σὲ 3 τουλάχιστον σημεῖα:

α. Κάτωθεν τοῦ κατάγματος καὶ κάτωθεν τῆς κάτωθεν αὐτοῦ ἀρθρώσεως.

β. Ἄνωθεν τοῦ κατάγματος καὶ ἄνωθεν τῆς ἄνωθεν αὐτοῦ ἀρθρώσεως.

γ. Εἰς τὴν θέσιν τοῦ κατάγματος.

Τοιοῦτοι νάρθηκες τοποθετοῦνται μόνον εἰς τὰ κατάγματα τῶν ἄκρων.

Ἐὰν πρόκειται περὶ ἐπιπεπλεγμένου κατάγματος, τότε πρὶν ἐνεργήσετε ὡς ἀνωτέρω, νὰ κάμετε καὶ ἐπίδεσιν τοῦ τραύματος, **χωρὶς νὰ προσπαθήσετε νὰ βάλετε τὰ ὀστᾶ εἰς τὴν θέσιν των ἢ νὰ ἀφαιρέσετε τμήματα αὐτῶν θραυσμένα.**

Μεταφορά. Ἂν τὸ κάταγμα ἀφορᾶ τὰ ἄνω ἄκρα, τὸ θῦμα δύναται νὰ περπατήσῃ μὲ τὴν ὑποστήριξίν σας, ἀφοῦ ἀκινητοποιηθῇ τὸ κάταγμα καταλλήλως. Ἂν ἀφορᾶ ὅμως τὰ κάτω ἄκρα, τότε πρέπει νὰ μεταφερθῇ ἐξαπλωμένον ἐπὶ φορείου.

Κατάγματα Κρανίου

Διαιροῦνται εἰς κατάγματα τῆς βάσεως καὶ κατάγματα τοῦ θόλου.

Ἡ βαρύτης των ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν προκληθεῖσαν βλάβην τοῦ ἐγκεφάλου.

Τὰ κατάγματα τοῦ θόλου συνήθως ὀφείλονται εἰς ἄμεσον βλάβην, ἡ διάγνωσίς των εἶναι συνήθως εὔκολος, ἐνῶ τῆς βάσεως ὀφείλονται εἰς ἔμμεσον τοιαύτην καὶ ἡ διάγνωσίς των γίνεται ἀπὸ τὰ ἑξῆς σημεῖα:

Συμπτώματα: α. Ἔξοδος αἵματος ἐκ τῶν αὐτιῶν καὶ τῆς μύτης ἢ ἐγκεφαλονωτιαίου ὑγροῦ (ὡς καθαρὸ νερό).
β. Πονοκέφαλος
γ. Ἔμετος
δ. Ζάλη
ε. Σπασμοί.

Ἐπισης ἀπὸ τραυ[illegible] τοῦ κρανίου, ἀκόμη καὶ χωρὶς κάταγμα αὐτοῦ, ἠμπορεῖ [illegible]ὰ παρουσιασθῇ ἐγκεφαλικὴ διάσεισις καὶ θλάσις.

Ἐγκεφαλικὴ διάσεισις καὶ θλάσις

Ἐπέρχονται μετὰ ἰσχυρὸν κλονισμὸν τοῦ ἐγκεφάλου. Συνήθως εἰς τὴν ἀρχὴν παρουσιάζεται παραλυτικὸν στάδιον (ἀπώλεια συνειδήσεως κτλ.), ἐνίοτε ὅμως δ:έγερσις (σπασμοί)

Πρώτη Βοήθεια: Ἀνασηκώσατε ὀλίγον τὴν κεφαλήν, ἐπιδέσατε ἐλαφρά. Ἀπαγορεύεται ἡ χορήγησις ποτῶν, ἔστω καὶ ἄν ἔχῃ τὸ θῦμα τὰς αἰσθήσεις του. Μεταφέρατε τὸ θῦμα ἐξαπλωμένον καὶ ταχέως. Ἐὰν ὑπάρχῃ αἱμορραγία ἐκ τοῦ αὐτιοῦ, μὴ προσπαθήσετε νὰ τὴν σταματήσετε, ἀλλὰ ἀντιθέτως γυρίσατε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ αἱμορραγοῦν αὐτί, ὥστε νὰ βοηθηθῇ ἡ αἱμορραγία. Ἄν ὅμως ἀπὸ τὸ αὐτὶ ἐξέρχεται ἐγκεφαλικὸν ὑγρόν, τότε γύρατε τὸ κεφάλι πρὸς ἀντίθετον πλευρὰν. τὴν

Κάταγμα σπονδυλικῆς στήλης.

Ἐὰν ὑπάρχῃ τρῶσις τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, τότε εἶ-

ναι βαρεῖα ἡ κατάστασις καὶ τὰ ἀπὸ τὸ σημεῖον τοῦ κατάγματος καὶ κάτω μέρη τοῦ σώματος δυνατὸν νὰ παραλύσουν.

Πρώτη Βοήθεια: Ἐὰν τὸ κάταγμα ἀφορᾷ τὴν αὐχενικὴν μοίραν τῆς σπονδυλικῆς στήλης, τὸ θῦμα θὰ τοποθετηθῇ εἰς θέσιν ὑπτίαν (ἀνάσκελα). Ἐὰν ὅμως τὸ κάταγμα ἀφορᾷ τὰ ὑπόλοιπα τμήματα τῆς σπονδυλικῆς στήλης, τότε τὸ θῦμα θὰ τοποθετηθῇ εἰς θὲσιν πρηνῆ ἐπὶ σανίδος καὶ θὰ δεθῇ ἀπ᾽ αὐτῆς διά πλήρη ἀκινησίαν, ἐν εἴδει νάρθηκος.

Μεταφορά: Θὰ μεταφερθῇ, ἐν συνεχείᾳ, προσεκτικά, εἰς θέσιν ὁριζόντιον.

Κάταγμα κάτω γνάθου.

Κατ᾽ αὐτὸ ὑπάρχει κίνδυνος ὀλισθήσεως τῆς γλώσσης ἐντὸς τοῦ ἀναπνευστικοῦ σωλῆνος (ἀσφυξία), ὅθεν δὲν θὰ ἐπιτρέψετε εἰς τὸ θῦμα νὰ ὁμιλῇ, νὰ φάη ἢ νὰ πιῇ καὶ θὰ τὸ μεταφέρετε εἰς θέσιν πρηνῆ, μὲ τὸ στῆθος ὑψηλότερον, θέτοντες ἕνα μαξιλάρι ἢ ἄλλο τι κάτωθεν αὐτοῦ, ὥστε ἡ κεφαλὴ νὰ κρέμεται πρὸς τὰ ἐμπρός.

Κάταγμα ὠμοπλάτης ἢ κλειδός.

Πόνος καὶ ἀδυναμία ἀνυψώσεως τοῦ ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλευρᾶς ἄνω ἄκρου ἄνωθεν τοῦ ὤμου. Εἰδικὴ ἐπίδεσις.

Κάταγμα ἀμφοτέρων τῶν ὠμοπλατῶν.

Τὰ συμπτώματα τοῦ κατάγματος τῆς μιᾶς ὠμοπλάτης παρουσιάζονται τώρα καὶ στὰς δύο πλευράς, Εἰδικὴ ἐπίδεσις.

Κάταγμα πλευρῶν.

Τὰ συμπτώματα ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸ ἂν ὑπάρχῃ ἢ ὄχι τραυματισμὸς τοῦ πνεύμονος, πόνος ἐπιδεινούμενος διὰ τῆς ἀναπνοῆς, ἀδυναμία κινήσεως τοῦ ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλευρᾶς ἄνω ἄκρου. Ἐπὶ τραυματισμοῦ τοῦ πνεύμονος, δύσπνοια, τὸ θῦμα ἔχει αἱμόπτυσιν. Εἰδικὴ ἐπίδεσις.

Μεταφορά: Ἐὰν μεταφερθῇ διά φορείου, θὰ μεταφερθῇ κατακεκλιμένον ἐπὶ τῆς πασχούσης πλευρᾶς.

VIII. ΔΙΑΣΤΡΕΜΜΑΤΑ

Διάστρεμμα (Στραμπούλισμα) καλεῖται ἡ βιαία ρῆξις τοῦ θύλακος καὶ τῶν συνδέσμων τῶν ἀρθρώσεων μὲ στιγμιαίαν μετακίνησιν τῶν ἀρθριτικῶν ἐπιφανειῶν.

Συμπτώματα: 1. Πόνος.
2. Πρήξιμον.

Πρώτη Βοήθεια: Ἀκινησία. Κρύαι κομπρέσσαι.

IX. ΕΞΑΡΘΡΗΜΑΤΑ

Ἐξάρθρημα (Βγάλσιμο).
Εἶναι ἡ μόνιμος μετατόπισις τῶν ἀρθριτικῶν ἐπιφανειῶν μετὰ ρήξεως τοῦ ἀρθρικοῦ θύλακος καὶ τῶν συνδέσμων τῆς ἀρθρώσεως.

Συμπτώματα:

1. Ἀλλοίωσις τῆς μορφῆς τῆς ἀρθρώσεως.
2. Μεταβολὴ τοῦ μήκους καὶ τῆς θέσεως τοῦ μέλους.
3. Ἀδυναμία κινήσεων.
4. Πόνος.
5. Πρήξιμον.

Πρώτη Βοήθεια: Ἡ αὐτὴ ὅπως καὶ ἐπί κατάγματος: ἀκινησία τοῦ μέλους εἰς νάρθηκα.

X. ΘΛΑΣΕΙΣ (ΜΩΛΩΠΕΣ)

Εἶναι ἡ ἀναίμακτος κάκωσις (βλάβη) τῶν μαλακῶν μορίων, ὅπου δὲν ὑπάρχει λύσις τῆς συνεχείας τοῦ δέρματος.

Πρώτη Βοήθεια: Ψυχραὶ κομπρέσσαι.

XI. ΤΡΑΥΜΑΤΑ

Εἶναι αἱ αἱματηραὶ κακώσεις (βλάβαι) τῶν μαλακῶν μορίων, ὅπου ὑπάρχει λύσις τῆς συνεχείας τοῦ δέρματος. Ταῦτα διαιροῦνται, ἀναλόγως τοῦ εἴδους τοῦ ὀργάνου ποὺ τὰ ἐπροξένησε, εἰς:

Α. Τραύματα διὰ θλάσεως
Β. Τραύματα διὰ τεμνόντων ὀργάνων
Γ. Τραύματα διὰ νυσσόντων ὀργάνων.
Δ. Τραύματα διὰ πυροβόλων ὅπλων, κτλ.

Πρώτη Βοήθεια: Γενικὴ περιποίησις τοῦ τραύματος καὶ ἐπίδεσις αὐτοῦ. Κάθε τραῦμα, ὅσον μικρὸν καὶ ἂν εἶναι, δύναται νὰ μολυνθῇ. Τὰ μικρόβια εἶναι ἄφθονα εἰς τὴν φύσιν.

Ὥστε ἕνα τραῦμα θὰ τὸ περιποιηθῆτε ὡς ἑξῆς:

Θὰ τὸ σκουπίσετε ἐλαφρὰ ἐκ τοῦ κέντρου πρὸς τὴν περιφέρειαν, μὲ γάζαν ἀποστειρομένην, στεγνήν ἢ βρεγμένην εἰς φυσιολογικὸν ὀρρόν. Δὲν θὰ ἐπιμείνετε νὰ βγάλετε ξένα σώματα. Θὰ τὸ ἀλείψετε γύρω-γύρω καὶ σὲ μεγάλην ἔκτασιν μὲ ἰώδιον καὶ ἐπάνω ἀκριβῶς στὴν πληγὴ **θὰ βάλετε σκέτην στεγνὴν ἀποστειρωμένην γάζαν καὶ βάμβακα καὶ θὰ ἐπιδέσετε.** Τὰ ἰσχυρὰ ἀντισηπτικὰ (ἰώδιον κλπ.) ἐπὶ τοῦ τραύματος ἔχουν ἐπιβλαβῆ ἐπίδρασιν.

Εἰδικαὶ περιπτώσεις τραυμάτων:

Τραύματα κοιλίας: Κίνδυνος σόκ, ἐσωτερικῆς αἱμορραγίας, μολύνσεως, περιτονίτιδος,

Πρώτη Βοήθεια: Ἀπαγορεύεται ἡ λῆψις τροφῆς καὶ ὑγρῶν. Ἐπιδέσατε καὶ ἐξαπλώσατε τὸ θῦμα ὕπτιον, μὲ ἀνασηκωμένον λίγο τὸν κορμόν καὶ τὰ πόδια λυγισμένα καὶ σηκωμένα πρὸς τὴν κοιλίαν. Ταχυτάτη μεταφορά, πρέπει νὰ χειρουργηθῇ ἐντὸς 6 ὡρῶν, ἄλλως ἀναπτύσσεται περιτονῖτις ἀνεγχείρητος. Ἐὰν ἔχουν ἐξέλθει σπλάχνα, τότε τὰ σκεπάζετε μὲ μεγάλο πανὶ

βρεγμένο σὲ ἀποστειρωμένο διάλυμα ἅλατος 8, 5 ο)οο ἢ σὲ βρασμένο νερὸ τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος καὶ φροντίζετε νὰ βρέχετε τακτικὰ τὸ πανὶ, ὥστε τὰ σπλάχνα νὰ μὴν ἀποξηρανθοῦν. Εἰδικὴ ἐπίδεσις.

Τραύματα λεκάνης. Νὰ ἀντιμετωπισθοῦν ὡς τραύματα κοιλίας, διότι πιθανὸν νὰ εἶναι τοιαῦτα ἐκ τῶν ὄπισθεν γενόμενα καὶ νὰ μὴ φαίνωνται.

Τραύματα θώρακος. Ἀπαγορεύεται ἡ λῆψις ποτῶν, νὰ διακομισθῇ ταχέως.

Τραύματα ὀφθαλμῶν. Ταῦτα προέρχονται ἀπό τὴν εἴσοδον ἐντὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ ξένου σώματος (ἄμμου, σκόνης, τεμαχίων καρβούνου κλπ.).

Συμπτώματα: Πόνος, ἐνόχλησις, δακρύρροια, τὸ θῦμα δὲν βλέπει καθαρά.

Πρώτη βοήθεια: Πλύνατε καλὰ μὲ ἄφθονο ἀποστειρωμένο νερὸ τὸν ὀφθαλμόν. Εἰδικὴ ἐπίδεσις. Μεταφέρατε τὸ θῦμα εἰς ἰατρόν. Πάντως μὴ ἐπιχειρήσετε νὰ βγάλετε τὸ ξένο σῶμα οὔτε σεῖς οὔτε ἄλλος κανεὶς διὰ ὁποιουδήποτε ὀργάνου.

Ἐννοεῖται ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ συμβῇ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀτόμου συνδυασμὸς πολλῶν εἰδῶν κακώσεων ἀπὸ αὐτὰς ποὺ περιγράψαμεν.

Τέτανος. Μία σοβαρά ἐπιπλοκὴ τῶν τραυμάτων, ἐκτὸς τῶν ἄλλων εἶναι καὶ ὁ τέτανος, ὁ ὁποῖος ὀφείλεται εἰς μικρόβιον ποὺ παρασιτεῖ ἐντὸς τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος ὅλων τῶν μονόπλων ζώων (ζῶα ποὺ ἔχουν ἕνα νύχι ὡς ὁ ἵππος, ὄνος κλπ.) καὶ εἶναι νόσος καταλήγουσα συνήθως εἰς ὀδυνηρὸν θάνατον. Κατ' ἐξοχὴν ὕποπτα τραύματα εἶναι ὅσα γίνονται πλησίον σταύλων κήπων κτλ., ἐπίσης τὰ βαρέα, συντριπτικά, βρώμικα, μετὰ πολλῶν κολπωμάτων καὶ ἀνωμάλων χειλέων. Ὕποπτα εἶναι καὶ τὰ τραύματα διὰ νύσσοντος ὀργάνου (καρφιὰ κτλ.), καθ' ὅσον δὲν αἱμορραγοῦν, δὲν ἔχουν ἐπαφὴν μὲ τόν ἀέρα, δέν καθαρίζονται καλῶς. Ἰδίως τὰ σκουριασμένα καρφιά, διότι τὸ νὰ ἔχουν σκουριά-

ση σημαίνει ὅτι ἐπὶ μακρὸν διάστημα εὑρίσκοντο παραπεταμένα καὶ ἄρα εἶναι μολυσμένα (πάντως δὲ ὕποπτα). Εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις τραυμάτων πρέπει νὰ γίνεται ἀντιτετανικὸς ὀρρὸς ἐντὸς 24 ὡρῶν.

XII.. ΡΗΞΙΣ ΜΥΙ·Ι·ΚΩΝ ΙΝΩΝ ΚΑΙ ΜΥ·Ι·ΚΗ ΣΚΛΗΡΙΑ (ΚΡΑΜΠΑ)

Ἐπισυμβαίνουν κατὰ τὴν διάρκειαν ἀποτόμων καὶ ἰσχυρῶν κινήσεων (ἀνύψωσις βάρους κτλ.)

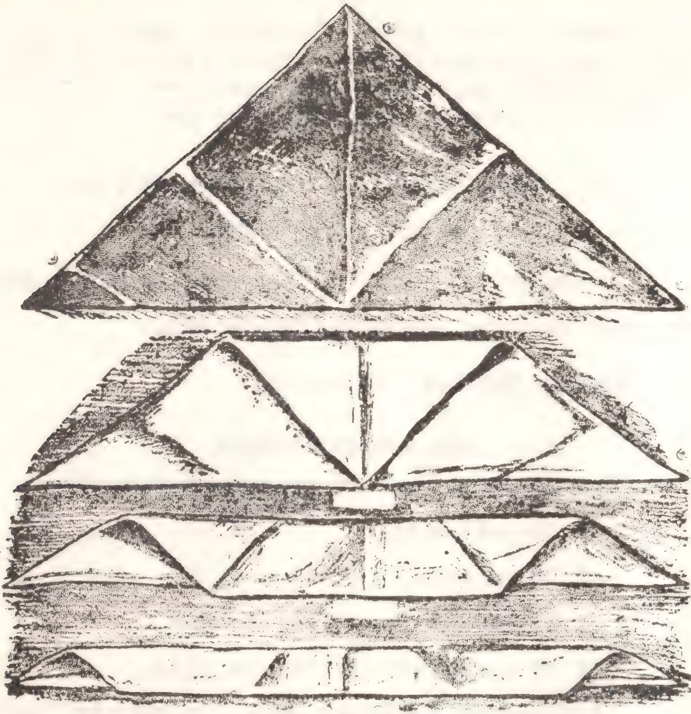
Πρώτη Βοήθεια: Ἀνάπαυσις

XIII. ΕΠΙΔΕΣΜΟΛΟΓΙΑ

Τὰ εἴδη ἐπιδέσμων ποὺ χρησιμοποιοῦμεν εἶναι :

1. Ὁ ρολλοειδὴς
2. Ὁ ἀτομικὸς
3. Ὁ αἱμοστατικὸς ἢ πιεστικὸς
4. Ὁ τριγωνικὸς καὶ διάφορα ἄλλα.

Ὁ τριγωνικὸς ἐπίδεσμος εἶναι ἕνα κομμάτι ὑφάσματος, σχήματος ὀρθογωνίου τριγώνου, μὲ μῆκος καθέτου πλευρᾶς ἑνὸς μέτρου. Εἶναι πολὺ εὔχρηστος καὶ κατασκευάζεται, ἐν ἀνάγκῃ, προχείρως. Μὲ τὸν ἐπίδεσμον αὐτὸν ἠμποροῦμεν νὰ κὰνωμεν ὅλα τὰ εἴδη τῶν ἐπιδέσμων καὶ διὰ τοῦτο θὰ ἀσχοληθῶμεν μὲ αὐτόν. Εἰς αὐτὸν διακρίνομεν τὴν βάσιν, ποὺ εἶναι ἡ ὑποτείνουσα τοῦ τριγώνου καὶ τὴν κορυφήν, δηλ. τὴν ἀπέναντι γωνίαν. Τοῦτον χρησιμοποιοῦμεν εἴτε ὅπως εἶναι, εἴτε διπλωμένον δὶς ἢ τρίς.

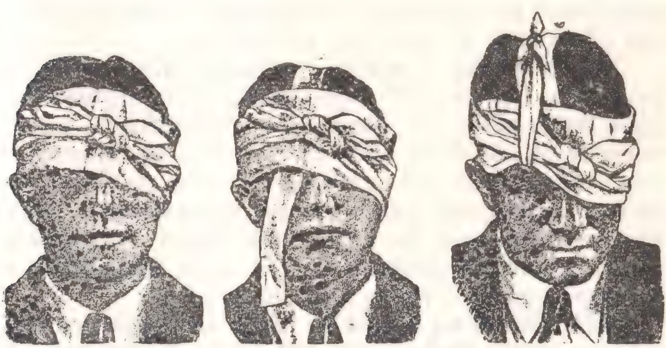
Εἰκὼν 7 (Τριγωνικός ἐπίδεσμος)

Ὁ τριγωνικὸς ἐπίδεσμος χρησιμεύει διὰ νὰ συγκρατῇ τὰ ἐπιθέματα ἐπὶ τῶν τραυμάτων ἢ διὰ τὴν ἀνάρτησιν ἄκρων ἢ διὰ τὴν ἀκινησίαν εἰς περιπτώσεις ὡρισμένων καταγμάτων, ὅπου δὲν δύναται νὰ τεθῇ νάρθηξ.

Α. Ἐπίδεσις μέλους. Εἶναι ἁπλῆ ἐπίδεσις, ὅπως μὲ οἱονδήποτε ἄλλον ἐπίδεσμον. Αὕτη γίνεται ὅπως

καὶ μὲ τὸν ρολλοειδῆ ἐπίδεσμον, ὁ ὁποῖος εἶναι προτιμώτερος εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτήν. Λαμβάνομεν τριγωνικὸν ἐπίδεσμον, τὸν διπλώνομεν τρεῖς φοράς, θέτομεν τὸ ἕν ἄκρον αὐτοῦ διαγωνίως ἄνωθεν τοῦ τραύματος, πρὸςτὸ πλέον χονδρὸν μέρος τοῦ μέλους. Φέρομεν τὸ ἄλλο ἄκρον κάτωθεν τοῦ τραύματος καὶ μὲ αὐτὸ ἀρχίζομεν νὰ τυλίγωμεν τὸ μέλος ἐκ τοῦ λεπτοτέρου μέρους πρὸς τὸ πλέον χονδρόν, καλύπτοντες οὕτω καὶ μέρος τοῦ διπλωμένου τμήματος τοῦ ἐπιδέσμου. Εἰς τὸ τέλος τυλίγομεν καὶ τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ ἐπιδέσμου καὶ δένομεν τὰ δύο ἄκρα μεταξὺ των.

Β. Ἐπίδεσις κεφαλῆς. Ἁπλώνομεν τὸν ἐπίδεσμον μὲ τὴν κορυφὴν πρὸς τὰ πίσω καὶ τήν βάσιν ἐμπρός, παράλληλον τῶν ὀφρύων, φέρομεν τὰ ἄκρα πρὸς τὰ ὀπίσω ἄνωθεν τῆς κορυφῆς καὶ πάλιν πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ δένομεν τὸ μέτωπον, σύρομεν τὴν κορυφὴν καὶ τὴν φέρομεν πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ τὴν καρφιτσώνωμεν μὲ μίαν παραμάναν.

Εἰκὼν 8. (Ἐπίδεσις τραύματος ὀφθαλμοῦ)

Γ. Ἐπίδεσις προσώπου (ἐπὶ ἐκτεταμένων ἐγκαυμάτων). Κατ' ἀρχὴν δένομεν ἕνα κόμβον εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ἐπιδέσμου καὶ εἰς ἀπόστασιν 15 έκ ἀπὸ τῆς κορυφῆς, θέτομεν τὸν κόμβον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὅτε ἡ βάσις πίπτει πρὸς τὰ ἐμπρός, φέρομεν τὰ ἄκρα πέριξ τοῦ λαιμοῦ πρὸς τὰ ὀπίσω, τὰ διασταυρώνομεν καὶ τὰ φέρομεν καὶ τὰ δένομεν ἐμπρὸς εἰς τὸν λαιμόν. Ἐν συνεχείᾳ κάνομεν μικρὰς ὀπὰς διὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν μύτην.

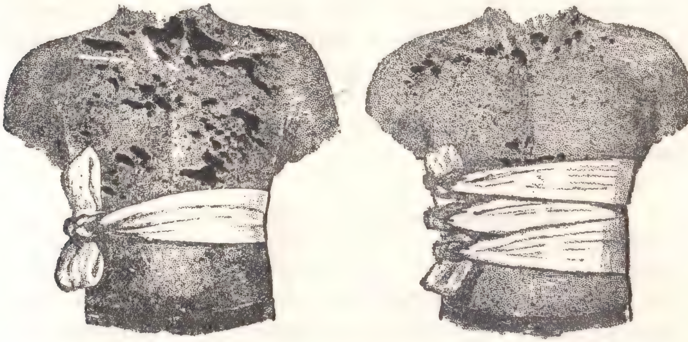
Δ. Ἐπίδεσις ὀφθαλμοῦ. Ἁπλώνομεν μίαν λωρίδα ὑφάσματος ἢ ἕνα τριγωνικὸν ἐπίδεσμον διπλωμένον τρεῖς φορὰς ἐπὶ τοῦ κρανίου, ὥστε τὸ ἕν ἄκρον του νὰ κρέμεται ἔμπροσθεν τοῦ ὑγειοῦς ὀφθαλμοῦ καὶ τὸ ἄλλο εἰς τὸ ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον σημεῖον τοῦ κρανίου. Ἐν συνεχείᾳ μὲ ἐπίδεσμον διπλωμένον τρεῖς φοράς, ἐπιδένομεν κυκλικῶς τὴν κεφαλήν, ἄνωθεν ἀμφοτέρων τῶν ὀφθαλμῶν (καὶ ἄνωθεν τοῦ πρώτου ἐπιδέσμου), σύρομεν τὰ ἄκρα τοῦ πρώτου ἐπιδέσμου πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ κρανίου καὶ τὰ δενομεν μεταξὺ των, ὅτε ὁ ὑγιὴς ὀφθαλμὸς ἀποκαλύπτεται ἐνῶ ὁ τραυματισμένος παραμένει σκεπασμένος.

Ἐπὶ βαρέων τραυμάτων καλύπτομεν καὶ τοὺς δύο ὀφθαλμοὺς μὲ τριγωνικὸν ἐπίδεσμον διπλωμένον τρὶς καὶ ὁδηγοῦμεν τὸ θῦμα εἰς τὸν ἰατρόν.

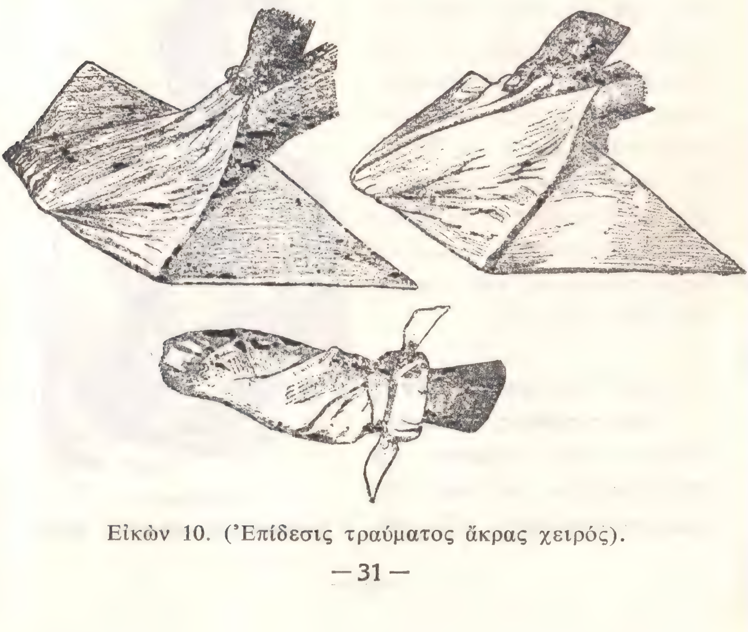
Ε. Ἐπίδεσις ἀγκῶνος, γόνατος Κάμπτομεν τόν ἀγκῶνα εἰς γωνίαν 90^0, τοποθετοῦμεν τὸ μέσον ἐπιδέσμου διπλωμένου δύο φοράς, ἐπὶ τοῦ ἀγκῶνος, φέρομεν κατόπιν τὰ δύο ἄκρα πρὸς τὰ ἐμπρός, τὰ διασταυρώνομεν ἔμπροσθεν τοῦ ἀγκῶνος, ἐν συνεχείᾳ μὲ τὸ πρὸς τὰ ἄνω ἄκρον, τυλίγομεν τὸν βραχίονα ἄνωθεν τοῦ ἀγκῶνος, μὲ τὸ πρὸς τὰ κάτω, τὸν πῆχυν κάτωθεν τοῦ ἀγκῶνος, διασταυρώνομεν τὰ δύο ἄκρα ἔμπροσθεν τοῦ ἀγκῶνος καὶ τὰ δένομεν πρὸς τὰ ἔξω.

ΣΤ. Ἐπίδεσις πλευρῶν λόγω κατάγματος. Θὰ ἐπιδέσωμεν τὸν θώρακα μὲ ἐπίδεσμον διπλωμένον δίς, κάτωθεν ἀκριβῶς τοῦ κατάγματος στερεῶς, εἰς θέσιν βαθείας ἐκπνοῆς καὶ ἐν συνεχείᾳ θὰ θέσωμεν δεύτερον

ἐπίδεσμον ἐπὶ τοῦ κατάγματος, ὥστε νὰ καλύπτῃ κατὰ τὸ ἥμισυ τὸν πρῶτον. Ὁμοίως καὶ τρίτον. Θὰ ἀκινητοποιήσωμεν τὸ ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλευρᾶς ἄνω ἄκρον (ἀνάρτησις).

Εἰκὼν 9. (Ἐπίδεσίς ἐπὶ κατάγματος πλευρῶν).

Εἰκὼν 10. (Ἐπίδεσις τραύματος ἄκρας χειρός).

Ζ. Ἐπίδεσις ἄκρας χειρός. Θέτομεν τὴν χεῖρα εἰς τὸ μέσον τοῦ ἐπιδέσμου, εἰς τρόπον ὥστε ἡ κορυφὴ αὐτοῦ νὰ εἶναι πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῶν δακτύλων καὶ ἡ βάσις κάθετος πρὸς τὴν φορὰν τοῦ πήχεως, διπλώνομεν τὴν κορυφήν πρὸς τὰ ἄνω καὶ ὕστερα περνοῦμεν ἄνωθεν αὐτῆς τὰ ἄκρα τοῦ ἐπιδέσμου καὶ δένομεν. Κατὰ παρόμοιον τρόπον γίνεται ἡ ἐπίδεσις τοῦ ἄκρου ποδός.

Η. Ἐπίδεσις ὤμου. Λαμβάνομεν ἕνα τριγωνικὸν ἐπίδεσμον διπλωμένον τρεῖς φοράς, τοποθετοῦμεν τὸ μέσον αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ τραυματισμένου ὤμου, φέρομεν τὰ ἄκρα αὐτοῦ, περιβάλλοντες τὸ σῶμα, καὶ τὰ δένομεν κάτωθεν τῆς ἀντιθέτου μασχάλης. Παίρνομεν τότε ἕνα δεύτερον ἐπίδεσμον καὶ περνοῦμεν τὴν κορυφὴν του κάτωθεν τοῦ πρώτου καὶ τὴν δένομεν ἀκριβῶς ἄνωθεν τοῦ ὤμου, (ὁ ἐπίδεσμος αὐτὸς χρησιμοποιεῖται ἀδίπλωτος) καὶ τόν ἁπλώνομεν, ὥστε ἡ βάσις του νὰ ἔλθῃ κάθετος πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ βραχίονος, διασταυρώνομεν τὰ ἄκρα του πέριξ τοῦ βραχίονος καὶ δένομεν.

Εἰκὼν 11
(Ἐπίδεσις τραύματος ὤμου)

Θ. Ἐπίδεσις ράχης καὶ στήθους. Τοποθετοῦμεν τὴν κορυφὴν τοῦ ἐπιδέσμου ἐπὶ τοῦ ὤμου τῆς τραυματισθείσης πλευρᾶς

καὶ τὸν ἁπλώνομεν πρὸς τὰ κάτω, ὥστε νὰ σκεπάσωμεν τὸ στῆθος ἢ τὴν ράχην, φέρομεν τὰ ἄκρα τοῦ ἐπιδέσμου πέριξ τοῦ σώματος καὶ δένομεν κάτωθεν τοῦ ὤμου. Ἔτσι θὰ ἔχωμεν ἓν βραχὺ καὶ ἓν μακρὸν ἄκρον. Τὸ μακρὸν φέρομεν πρὸς τὸν ὦμον καὶ τὸ δένομεν μὲ τὴν κορυφὴν τοῦ ἐπιδέσμου (εἰκ. 13, 14).

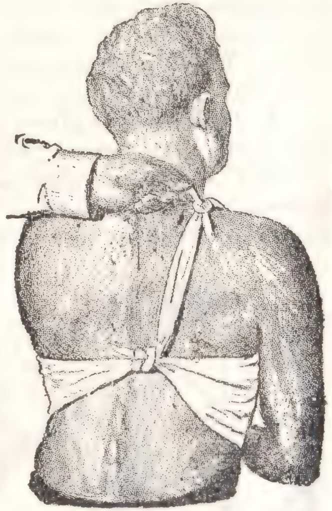
I. **Ἐπίδεσις ἰσχύου.** Δένομεν ἕνα ἐπίδεσμον διπλωμένον τρεῖς φοράς, περὶ τὴν ὀσφύν.

Ἐπ᾽ αὐτοῦ στερεώνομεν τὴν κορυφὴν ἑνὸς ἄλλου ἀδιπλώτου, περιβάλλομεν τὸν μηρὸν καὶ δένομεν τὰ δύο ἄλλα ἄκρα μεταξύ των.

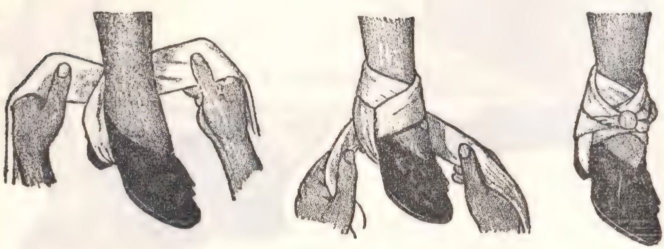

Εἰκὼν 12. (Ἐπίδεσις τραύματος ράχης ἢ στήθους).

ΙΑ Ἐπίδεσμος πρὸς συγκράτησιν διαστρέμματος ἀστραγάλου. Τὸ παπούτσι πρέπει νὰ παραμείνῃ εἰς τὴν θέσίν του. Τοποθετοῦμεν τὸ μέσον ἑνὸς τριγωνικοῦ ἐπιδέσμου διπλωμένου τρεῖς φοράς, κάτω ἀπὸ τὸ παπούτσι ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ τακούνι, φέρομεν τὰ ἄκρα πρὸς τὰ ἄνω καὶ ὀπίσω, τὰ διασταυρώνομεν, τὰ φέρομεν πάλι πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ τὰ διασταυρώνομεν, τὰ φέρομεν πρὸς τὰ κάτω καὶ περνοῦμεν τό ἕνα ἄκρον, ἀπὸ τὴν μέσα καὶ τὸ ἄλλο ἀπὸ τὴν ἔξω θηλειάν ἐμπρὸς εἰς τὸ τακούνι, τραβοῦμε τὰ ἄκρα ἰσχυρῶς, τὰ φέρομεν ἐμπρὸς καὶ τὰ δένομεν.

Εἰκών 13.
(Ἐπίδεσις τραύματος ράχης ἢ στήθους).

Εἰκὼν 14. (Ἐπίδεσις διαστρέμματος ἀστραγάλου).

ΙΒ. Ἐπὶ κατάγματος ὠμοπλάτης ἢ κλειδὸς ἢ ἐξαρθρήματος τῆς κατ' ὦμον ἀρθρώσεως. Στερεώνομεν τὸν βραχίονα μέ τὴν παλάμην ἀνοικτὴν ἐπὶ τοῦ

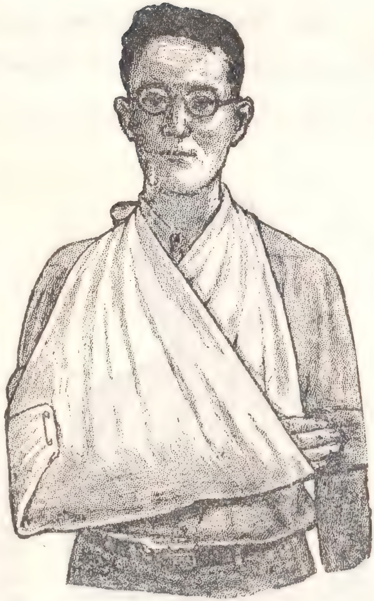

Εἰκὼν 15.
(Ἐπίδεσις κατάγματος κλειδὸς ἢ ὠμοπλάτης).

στήθους, δι' ἀναρτήσεως τοῦ μέλους καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐπιδένομεν μὲ ἐπίδεσμον διπλωμένον τρεῖς φοράς, εἰς τὸ ὕψος τοῦ ἀγκῶνος τὸν βραχίονα πέριξ τοῦ κορμοῦ. **Ἐλέγχομεν τὸν σφυγμὸν μήπως ἡ πίεσις διέκοψε τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος.**

ΙΓ. Ἀνάρτησις.

Ἐπίσης μὲ τριγωνικὸν ἐπίδεσμον ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν ἀνάρτησιν τῶν ἄνω ἄκρων. Π.χ. εἰς τραῦμα βραχίονος θέτομεν τὴν κορυφὴν τοῦ ἐπιδέσμου κάτω ἀπό τὸν ἀγκῶνα ὁ ὁποῖος εἶναι κεκαμμένος, ἐν συνεχείᾳ φέρομεν τὸ ἕν ἄκρον τῆς βάσεως πέριξ τοῦ τραχήλου, ἀνυψοῦμεν καὶ τὸ ἄλλο καὶ τὰ δένομεν, διπλώνομεν τὴν κορυφὴν καὶ τὴν καρφιτσώνομεν μὲ παραμάνα.

Εἰκὼν 16.
(Ἀνάρτησις χειρὸς)

Ἐπίσης ἀνάρτησιν ἄνω ἄκρου ἠμποροῦμεν νὰ κάνωμεν προχείρως, ἄν δὲν ἔχομεν ἐπίδεσμον, στερεώνοντες μὲ παραμάνες τὸ μανίκι τῆς πασχούσης χειρός στὸ σακκάκι, ἐνῶ ὁ ἀγκὼν θὰ εἶναι κεκαμμένος ἤ διπλώνοντες τὸ σακκάκι πρός τὰ ἄνω καὶ στερεώνοντάς το μὲ παραμάνες, ἐνῶ στὸ δίπλωμα θὰ εἶναι τὸ χέρι ποὺ θὰ ἔχῃ τὸν ἀγκῶνα κεκαμμένον.

Καλλίτερα ὅλοι οἱ κόμβοι διὰ ἐπιδέσεις νὰ γίνωνται μὲ σταυρόκομβον.

XIV. ΜΕΤΑΦΟΡΑ

Ἀφοῦ χορηγηθοῦν αἱ πρῶται βοήθειαι στὸ θῦμα, τότε θὰ κρίνετε ἀμέσως ἄν ἔχῃ ἀνάγκην μεταφορᾶς ἤ ἠμπορῇ νά περιπατήσῃ (ὅταν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔλθῃ ἰατρὸς ἐκεῖ ποὺ εἶναι τὸ θῦμα).

Ἐπίσης θὰ κρίνετε καὶ τὴν προτεραιότητα κατὰ τὴν μεταφοράν, ἐὰν ἔχετε πολλὰ θύματα νὰ μεταφέρετε. Σόκ, τραύματα κοιλίας, τραύματα θώρακος μετὰ διατρήσεως τοῦ πνεύμονος, κατάγματα κρανίου καί βαρεῖαι αἱμορραγίαι ἔχουν τὴν προτεραιότητα.

Γενικῶς σὲ ὅλα τὰ ἐλαφρα τραύματα τὰ μὴ συνοδευόμενα ὑπὸ σὸκ καὶ ἀφορῶντα τὸν κορμὸν καὶ τὰ ἄνω ἄκρα (ἐκτὸς κρανίου καὶ κοιλίας), τὸ θῦμα δύναται νὰ περιπατήσῃ, τὸ πολύ μὲ ἐλαφρὰν ἰδικὴν σας ὑποστήριξιν. Ἂν ὅμως τὸ τραῦμα δὲν εἶναι πολὺ σοβαρό, ἀλλὰ πάντως τὸ θῦμα δὲν δύναται νὰ περιπατήσῃ οὔτε μὲ τὴν ὑποστήριξὶν σας (π. χ. ἀφορᾶ τὰ κάτω ἄκρα), τότε θὰ τὸ μεταφέρετε μὲ τὴν λεγομένην μέθοδον τοῦ ἑνὸς ἀνδρός, ἤτοι θὰ θέσετε τὸ θῦμα ἐπὶ τῆς ράχης σας περνῶντες τὸ ἕνα σας χέρι ἀνάμεσα στὰ σκέλη τοῦ θύματος καὶ κρατοῦντες ἕνα χέρι αὐτοῦ μὲ τὸ ἄλλο σας χέρι.

Ἐπὶ κάπως βαρυτέρου τραύματος, θὰ τὸ μεταφέρετε μὲ τὴν μέθοδον τῶν δύο ἀνδρῶν, ὁπότε θὰ καθίσετε τὸ θῦμα ἐπὶ τῶν χειρῶν σας (σκαμνάκι).

Ἐπὶ ἀκόμη βαρυτέρας καταστάσεως, κατάγματα κρανίου, κάταγμα κάτω ἄκρων, σπονδυλικῆς στήλης κλπ. θὰ μεταφέρετε τὸ θῦμα διὰ φορείου ἤ ἄν δέν ἔχετε κατασκευάζοντες ἕνα προχείρως (μία πόρτα κλπ.) ἤ ἄν καὶ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον, διὰ τῆς μεθόδου τῶν τριῶν ἀνδρῶν δηλαδὴ θὰ γονατίσουν τρεῖς μὲ τὸ

ἕνα πόδι, ἀπὸ τὴν μίαν πλευρὰν τοῦ θύματος, θὰ περάσουν τὰς χεῖρας των κάτωθεν αὐτοῦ καὶ θὰ τὸ σηκώσουν καὶ θὰ τὸ μεταφέρουν ὁριζόντιον.

Ἂν τὸ θῦμα μεταφέρεται ἐξαπλωμένον ἐπὶ φορείου, τότε εἰς τὸ ἐπίπεδον ἔδαφος θὰ εἶναι ἐμπρὸς τὰ πόδια, εἰς τὸν ἀνήφορον ἐμπρὸς τὸ κεφάλι καὶ εἰς τὸν κατήφορον ἐμπρὸς τὰ πόδια. Ἐὰν ὑπάρχῃ κάταγμα κάτω ἄκρων ἢ λεκάνης, τότε, εἰς τὸν ἀνήφορον ἐμπρὸς τὰ πόδια καὶ εἰς τὸν κατήφορο ἐμπρὸς τὸ κεφάλι, ὥστε νὰ μὴ πιέζῃ τὸ βάρος τοῦ σώματος τὸ τραυματισμένον μέλος. Ἐπίσης οἱ μεταφέροντες τὸ θῦμα θὰ ξεκινήσουν μὲ τὸν πρὸς τὸ φορεῖον πόδα.

Ἂν χρησιμοποιήσετε αὐτοκίνητον Νοσοκομειακὸν ἢ φορτηγόν, θὰ ἐξαπλώσετε τὸ θῦμα μὲ τὴν **κεφαλὴν πρὸς τὴν μηχανὴν τοῦ αὐτοκινήτου.**

XV. ΔΗΛΗΤΗΡΙΩΔΗ ΔΗΓΜΑΤΑ

Ὑπάρχει μεγάλη ποικιλία ζώων, θαλασσίων καὶ χερσαίων, τὰ ὁποῖα παράγουν ἐντὸς τοῦ ὀργανισμοῦ των δηλητηριώδεις οὐσίας, τὰς ὁποίας διὰ διαφόρων τρόπων, διοχετεύουν ἐντὸς ἄλλων ζῴων.

1. Δηλητηριώδεις ὄφεις. Οὗτοι φέρουν κάτω ἀπὸ τοὺς ὀδόντας ἀσκὸν πλήρη δηλητηρίου καὶ κατὰ τὸ δάγκωμα οὗτος πιέζεται καὶ τὸ δηλητήρ:ον ρέει ἐντὸς τῆς πληγῆς διὰ τῶν ὀδόντων. Ἐξ αὐτῶν ἐν Ἑλλάδι εὑρίσκονται δύο εἴδη ἐχίδνης, ἡ ἀσπὶς καὶ ἡ κοινῶς καλουμένη ὀχιὰ ἢ ἀστρίτις ἢ σαΐτα ποὺ εἶναι φεῖδι μικρῶν διαστάσεων.

Προφύλαξις. Τὰ δήγματα τοῦ ὄφεως ἀφοροῦν κατὰ τὰ 3]4 τὰ κάτω ἄκρα καὶ ἡ προφύλαξις εἶναι ἁπλῆ. Ἀρκεῖ κανεὶς νὰ φορῇ ὑψηλὰ ὑποδήματα. Τὸ ἄλλο 1]4 ἀφορᾶ τὰ ἄνω ἄκρα καὶ πρέπει κανεὶς νὰ προσέχῃ πολὺ πρὶν θέσῃ τὸ χέρι εἰς συστάδες θάμνων κλπ.

Συμπτώματα: **Τοπικά**, ἔντονον ἄλγος (πόνος) καὶ πρήξιμον.

Γενικά, παρατηρεῖται κατάστασις βαρυτάτου σόκ, δύσπνοια, ἐξασθένησις τῆς κυκλοφορίας, σπασμοί, αἱματουρία κλπ. τέλος θάνατος ἐκ παραλύσεως τοῦ κέντρου τῆς ἀναπνοῆς.

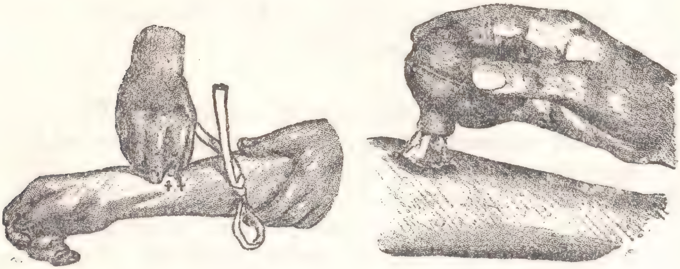
Πρώτη Βοήθεια: Ὁ ἀσθενὴς νὰ μείνῃ ἀκίνητος, πᾶσα μυϊκὴ προσπάθεια ἐπιταχύνει τὴν ἀπορρόφησιν τοῦ δηλητηρίου. Τοποθετήσατε λίγο ἄνωθεν τῆς πληγῆς πιεστικὸν ἐπίδεσμον καὶ σφίξατε αὐτὸν ὥστε νὰ σταματήσῃ ἡ φλεβικὴ κυκλοφορία καὶ τοιουτοτρόπως νὰ ἐμποδισθῇ ἡ εἴσοδος τοῦ δηλητηρίου εἰς τὴν γενικὴν κυκλοφορίαν. Αὐτὸ θὰ τὸ καταλάβετε βλέποντες τὰς φλέβας νὰ ἐξογκοῦνται καὶ τὸ μέλος νὰ πρήσκεται, ἐνῷ ὑπάρχῃ σφυγμός.

Μὲ ἕνα μαχαιράκι πού τὸ καίγετε στὴν φλόγα ἑνὸς σπίρτου, κάνετε μία σταυροειδῆ τομὴ στὸ σημεῖο τοῦ δαγκώματος. Μετὰ θὰ γίνῃ ἐκμύζησις διαρκείας τοὐλάχιστον μιᾶς ὥρας. Ἡ ἐκμύζησις νὰ μὴ γίνῃ μὲ τὸ στόμα, διότι ἄν ὑπάρχουν ἀμυχαὶ στὸ στόμα, τότε ἠμπορεῖ αὐτὸς ποὺ τὴν κάνει νὰ δηλητηριασθῇ, ἀλλὰ νὰ γίνῃ μὲ εἰδικὴ σύριγγα ἢ μὲ μιὰ βεντούζα, ὥστε νὰ ἐξαχθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλυτέρα ποσότης δηλητηρίου. Νὰ τοποθετηθῇ καὶ κύστις πάγου. Ἄν διεκόπῃ ἡ ἀναπνοή, νὰ ἐφαρμοσθῇ τεχνητὴ ἀναπνοή.

Ἡ ριζικωτέρα ὅμως ἀντιμετώπισις τοῦ θέματος ἀπαιτεῖ ὅπως συγχρόνως ἐνεργηθῇ ὑποδόριος ἢ ἐνδομυϊκὴ ἔνεσις εἰδικοῦ ὀροῦ ἐναντίον τῶν δηλητηριωδῶν δηγμάτων.

Ἡ ἔνεσις θὰ ἐνεργηθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον.

Προϋποτίθεται ὅτι θὰ προηγηθῇ πιεστικὸς ἐπίδεσμος, ὡς ἐξηγήθη ἀνωτέρω.

Εἰκὼν 17.

(Ἐπίδεσις καὶ ἀπορρόφησις ἐπὶ δήγματος ὄφεως).

Ἡ βαρύτης τῶν συμπτωμάτων κατόπιν τραύματος ἐκ δηλητηριώδους ὄφεως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ εἶδος τοῦ ἑρπετοῦ, τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ, τὴν ἐποχὴν τοῦ ἔτους, ἐπίσης ρόλον παίζει ἡ κατάστασις τοῦ ὀργανισμοῦ ὡς καὶ ἡ ἰδιοσυγκρασία τοῦ δηχθέντος.

2. Ἐπίσης ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουν σαρανταποδαροῦσες, σκορπιοὶ καὶ εἶδος δηλητηριώδους ἀράχνης.

Συμπτώματα, θεραπεία, ὡς ἀνωτέρω καὶ ἀφαίρεσις τοῦ κεντριοῦ. Τὸ δῆγμα τοῦ σκορπιοῦ ἀφίνει ἀνοσίαν.

3. Δήγματα μελισσῶν, σφηκῶν. Ἐξαγωγὴ τοῦ κεντριοῦ, ἐπάλειψις ἀμμωνίας.

XVI. ΜΗ ΔΗΛΗΤΗΡΙΩΔΗ ΔΗΓΜΑΤΑ

Ταῦτα συνήθως, δὲν ἔχουν σημασίαν ἰδιαιτέραν, ὡς τραύματα, ὑπάρχει ὅμως δι᾽ αὐτῶν κίνδυνος μεταδόσεως τῆς λύσσης, δι᾽ αὐτὸν τὸν λόγω θὰ πρέπῃ κάθε ἕνας νὰ γνωρίζῃ ὀλίγα περὶ αὐτῆς.

Ἡ Λύσσα εἶναι νόσος ἡ ὁποία προσβάλλει ὅλα τὰ ὁμοιόθερμα ζῶα, ἐξ αὐτῶν κατ᾽ ἐξοχὴν τὰ θηλαστικὰ καὶ εἰς μεγαλυτέραν ἀναλογίαν τὰ κυνοειδῆ (λύκους, σκύλους κλπ.) καὶ τὰ αἰλουροειδῆ (γάτα κλπ.) καὶ μεταδίδεται μὲ τὸ δάγκωμα εἰς τὸν ἄνθρωπον. **Ἅμα ἐκδηλωθῇ ἡ νόσος οὐδεμία ἐλπὶς σωτηρίας ὑπάρχει καὶ ὁ θάνατος εἶναι βέβαιος καὶ μάλιστα ὀδυνηρός.** Ὑπάρχει ὅμως προφυλακτικὴ θεραπεία, ἡ ὁποία ὅταν ἐφαρμοσθῇ ἐγκαίρως προλαμβάνει τὴν ἐκδήλωσιν τῆς νόσου. Ἡ νόσος μεταδίδεται παρὰ τοῦ ζώου καὶ μερικὰς ἡμέρας πρὶν νὰ ἐκδηλωθῇ εἰς αὐτό.

Εἰς περίπτωσιν λοιπὸν ποὺ θὰ σᾶς δαγκάσῃ κάποιο ζῶον, θὰ συμβουλευθῆτε ὁπωσδήποτε ἰατρόν, προηγουμένως ὅμως νὰ ἐξακριβώσετε τὴν ταυτότητα τοῦ ζώου. Τοῦτο θὰ διευκολύνῃ τὸ ἔργον τοῦ ἰατροῦ.

Μὴ στηριχθῆτε εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ ζώου κατὰ τὸ δάγκωμα, ὅτι δηλαδὴ ἦτο ὑγιὲς ἢ ὅτι σεῖς τὸ ἐρεθίσατε καὶ σᾶς ἐδάγκωσε ἢ ὅτι σεῖς ἐβάλατε τὸ χέρι σας στὸ στόμα του ἢ ὅτι δὲν ἦτο ἀγριεμένο κλπ. διότι ὑπάρχουν πολλές μορφὲς λύσσης, μανιακή, παραλυτική, γαστρεντερικὴ καὶ ἐξ ἄλλου ἡ νόσος μεταδίδεται καὶ ὀλίγας ἡμέρας πρὶν ἐκδηλωθῆ. **Δὲν σᾶς κατοχυρώνει** τὸ ὅτι ὁ σκύλος ἦτο ἐμβολιασμένος κατὰ τῆς λύσσης. Ὅσον ἀφορᾶ τὴν τοπικὴν τοῦ τραύματος περιποίησιν, ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἰς τήν προκειμένην περίπτωσιν **κατ᾽ ἐξαίρεσιν θὰ πλύνετε τὸ τραῦμα μὲ ἄφθονο νερὸ καὶ σαποῦνι,** κατὰ τὰ ἄλλα θὰ τὸ περιποιηθῆτε ὅπως εἰς τὸ περὶ τραυμάτων κεφάλαιον ἀνεφέραμεν.

XVII. ΕΓΚΑΥΜΑΤΑ

Ἔγκαυμα εἶναι ἡ τοπικὴ κάκωσις τῶν ἱστῶν ἡ ἐπερχομένη ἐκ τῆς ἐπιδράσεως μεγάλης θερμοκρασίας ἢ καυστικῶν οὐσιῶν (ὑγρῶν, ἀερίων, ἀτμοῦ κλπ.). Τὸ ἔγκαυμα παρουσιάζει καὶ γενικὰ συμπτώματα.

Διακρίνομεν 3 βαθμοὺς ἐγκαύματος:

Πρώτου βαθμοῦ. Ἡ βλάβη ἀφορᾶ μόνον τὴν ἐπιδερμίδα, καὶ παρουσιάζει μίαν ἐρυθρότητα.

Δευτέρου βαθμοῦ. Ἡ βλάβη ἀφορᾶ ὅλον τό πάχος τοῦ δέρματος, παρουσιάζουσα φυσαλλίδας.

Τρίτου βαθμοῦ. Ὅταν τὸ ἔγκαυμα περάση τὸ πάχος τοῦ δέρματος καὶ ἀφορᾶ καὶ τοὺς κάτωθεν ἱστοὺς εἰς διάφορα βάθη, ὁπότε παράγεται νέκρωσις.

Γενικὰ Συμπτώματα: Ἡ βαρύτης τῶν γενικῶν συμπτωμάτων δὲν ἔχει τόσην σχέσιν μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ἐγκαύματος, ὅσον μὲ τὴν ἔκτασιν. Ἂν τὸ ἔγκαυμα ἀφορᾶ τὸ ἥμισυ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος, τότε τὸ θῦμα θὰ ἀποθάνη, κατὰ κανόνα, ἔστω καὶ ἐὰν τὸ ἔγκαυμα εἶναι πρώτου βαθμοῦ.

Ἐπὶ ἐγκαύματος σχετικῶς μικρᾶς ἐκτάσεως, τὰ συμπτώματα εἶναι ταχυσφυγμία, θερμὸν δέρμα, ξηρὰ γλῶσσα, δίψα, ἀνορεξία, ἔμετος. Ἐπὶ ἐκτεταμένων ἐγκαυμάτων σπασμοί, παραλήρημα καὶ τέλος θάνατος.

Ἐπιπλοκαὶ τῶν ἐγκαυμάτων εἶναι τὸ ΣΟΚ καὶ ἡ μόλυνσις.

Πρώτη Βοήθεια: Ἀφοῦ ἀποσπάσετε τὸ θῦμα ἀπὸ τὸ περιβάλλον, λαμβάνοντες τὰ κατάλληλα μέτρα, (καλύτερον νὰ βρέξετε τὰ ἐνδύματά σας πρὶν εἰσέλθε-

τε εἰς καιόμενον μέρος καὶ νὰ εἰσέλθετε σκυφτὸς) καὶ ἀφοῦ τὸ σβύσετε ἐὰν καίη ἀκόμη, σκεπάζοντάς το μὲ κουβέρτες, ἐνῶ θὰ εἶναι ἐξαπλωμένο στὸ ἔδαφος, (νὰ μὴ στέκη ὄρθιον, οὔτε νὰ τρέχη), θὰ περιποιηθῆτε τὰ ἐγκαύματα. Ἐὰν τὰ ροῦχα του εἶναι κολλημένα εἰς τὰ ἐγκαύματα, μὴ προσπαθήσετε νὰ τὰ ἀφαιρέσετε. Ἐὰν ὑπάρχουν φυσαλλίδες μὴ τὰς ἀνοίξετε.

Ἔγκαυμα πρώτου βαθμοῦ. Νὰ τὸ ἀλείψετε μὲ λιπαράν οὐσίαν (βαζελίνην κλπ.). **Ἐγκαύματα δευτέρου καὶ τρίτου βαθμοῦ.** Νά τὰ καλύψετε μὲ ἁπλῆν στεγνήν, ἀποστειρωμένην γάζαν ἢ γάζαν βρεγμένην μὲ χλιαρὰν ἀραιὰν διάλυσιν σόδας. Ἂν προέρχονται ἐκ χημικῶν οὐσιῶν, προηγουμένως νὰ τὰ πλύνετε μὲ ἄφθονο νερό. Ἐπὶ βαρέων ἐγκαυμάτων, μετὰ γενικῶν φαινομένων, δώσατε εἰς τὸ θῦμα νὰ πιῇ ἄφθονο νερὸ μὲ λίγο ἁλάτι καὶ σόδα εἰς μικρὰς δόσεις.

Τὰ σοβαρὰ ἐγκαύματα ἔχουν ἀνάγκην ἀμέσου μεταφορᾶς εἰς τὸ νοσοκομεῖον.

Ἐπὶ ἐγκαυμάτων τοῦ ὀφθαλμοῦ (ἐκ χημικῶν οὐσιῶν κυρίως) πλύνετε τὸ μάτι μὲ ἄφθονο νερό, καλύτερα ἀποστειρωμένο.

XVIII. ΘΕΡΜΟΠΛΗΞΙΑ

Εἶναι παθολογικὴ κατάστασις ὀφειλομένη εἰς τὴν ἐπίδρασιν ὑψηλῆς θερμοκρασίας ἐπὶ ὁλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. **Ἡλίασιν** μὲν ὀνομάζομεν τὴν παθολογικὴν κατάστασιν ἡ ὁποία ἐπέρχεται

κατόπιν παρατεταμένης παραμονῆς εἰς τὰς ἡλιακὰς ἀκτίνας, κυρίως μὲ ἀκάλυπτον τὴν κεφαλήν, **θερμοπληξίαν** δὲ τὴν παθολογικὴν ἐκείνην κατάστασιν ἡ ὁποία ἐπέρχεται κατὰ τὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ ὁλοκλήρου τοῦ σώματος ὑψηλῆς θερμοκρασίας κατὰ τὴν ἐργασίαν εἰς κλειστόν χῶρον.

Σήμερον τείνουν νὰ παραδεχθοῦν ὅτι ἕνας ἀπὸ τοὺς κυριωτέρους παράγοντας τῆς προκλήσεως τῶν παθολογικῶν τούτων καταστάσεων εἶναι ἡ ἀπώλεια ἅλατος καὶ ὕδατος διὰ τῆς ἐφιδρώσεως καὶ διὰ τοῦτο τὸ χορηγοῦν καὶ προληπτικῶς καὶ θεραπευτικῶς. Πλεῖστοι ὅμως ἄλλοι παράγοντες ὑποβοηθοῦν εἰς τὴν ἐμφάνισιν τῶν παθολογικῶν τούτων καταστάσεων ὡς ἡ θερμὴ καὶ κεκορεσμένη ὑδρατμῶν ἀτμόσφαιρα, μετὰ νηνεμίας ποὺ παρεμποδίζει τὴν ἐξάτμισιν τοῦ ἱδρῶτος καὶ οὕτω τὴν ἀποβολὴν θερμότητος ἀπὸ τοῦ σώματος.

Ἐπίσης τὸ εἶδος καὶ τὸ χρῶμα τῆς ἐνδυμασίας ἔχει σημασίαν. Τὰ ἐνδύματα ἐργαζομένων ὑπὸ ὑψηλὴν θερμοκρασίαν πρέπει νὰ εἶναι ἐλαφρὰ καὶ ἀνοικτοῦ χρώματος καὶ ἡ κεφαλὴ πάντοτε καλυμμένη ἐφ᾽ ὅσον εὑρίσκονται ὑπὸ ἥλιον. Ἀλλὰ καὶ ἐσωτερικοὶ παράγοντες ἐπιδροῦν εἰς τὸ νὰ προκληθῇ ἡλίασις καὶ θερμοπληξία, ὡς ἡ ἡλικία, ἡ προΰπαρξις παθήσεων, ὁ χρόνιος ἀλκοολισμός, καὶ ἄλλαι δηλητηριάσεις, καθὼς καὶ παράγοντες φυλετικοὶ καὶ ἰδιοσυστασίας Ὅσοι ἔχουν ξαναπάθη ἡλίασιν εἶναι περισσότερον εὐπαθεῖς.

Θερμοπληξία δύναται νὰ ἐκδηλωθῇ ὑπὸ διαφόρους μορφάς.

Πρώτη μορφή. Πονοκέφαλος, ζάλη, τὸ δέρμα εἶναι ξηρὸν καθὼς καὶ τὸ στόμα, ἔντονος δίψα κατέχει τὸ θῦμα, τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου εἶναι ἐρυθρόν,

ὁ σφυγμὸς γρήγορος καὶ δυνατός, ἡ θερμοκρασία ὑψηλή, δυναμένη νὰ φθάσῃ μέχρι 43ο καὶ ἄνω.

Πρώτη Βοήθεια: Μεταφορὰ τοῦ θύματος εἰς δροσερὸν μέρος, ἀφαίρεσις τῶν ἐνδυμάτων του, **ἀνύψωσις τοῦ κορμοῦ καὶ τῆς κεφαλῆς,** ψυχρὰ ἐπιθέματα ἐφ' ὁλοκλήρου τοῦ σώματος. Δώσατέ του νερὸ καὶ ἁλάτι.

Προφύλαξις. Ἀποφυγὴ κόπου ὑπὸ ἥλιον, κατάλληλος ἐλαφρὰ λευκὴ ἐνδυμασία, κάλυψις τῆς κεφαλῆς, λῆψις ὕδατος καὶ ἅλατος.

Δευτέρα μορφή

Συμβαίνει κυρίως εἰς ἐργαζομένους εἰς φούρνους, λέβητας κλπ. καὶ παρουσιάζεται κατ' ἐξοχὴν εἰς μὴ τελείως ὑγιᾶ ἄτομα, ποὺ κάνουν κατάχρησιν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν κλπ.

Συμπτώματα: Ζάλη, ναυτὶα, ἔμετοι, τὸ πρόσωπον εἶναι ὠχρὸν καὶ περιλούεται ὑπὸ ἀφθόνου ἱδρῶτος, σφυγμὸς ἀδύνατος, ἀναπνοὴ ἀνώμαλος, ὁ πάσχων ἔχει αἴσθημα ψύχους (κατάστασις ΣΟΚ).

Πρώτη Βοήθεια: Μεταφορὰ τοῦ πάσχοντος εἰς μέρος ἔνθα ὑπάρχει κυκλοφορὶα ἀέρος. Ἐξαπλώσατε τὸ θῦμα μὲ τὴν κεφαλὴν στὸ ἴδιο ἐπὶπεδο μὲ τὸ σῶμα καὶ τοὺς πόδας ὑψηλότερον. δώσατε νερὸ καὶ λὶγο ἁλάτι, τὸ θῦμα νὰ διατηρηθῇ θερμόν,

Προφύλαξις: Λῆψις ὕδατος καὶ ἅλατος κατὰ τὴν ἐργασὶαν. Ἐλαφρὰ ἐνδυμασὶα,

Τρίτη μορφή

Ὀδυνηραὶ μυϊκαὶ συσπάσεις τῶν θερμαστῶν.

Εἶναι μυϊκαὶ συσπάσεις παρουσιαζόμεναι κυρὶως εἰς

τοὺς μῦς τῆς κοιλίας καὶ τῶν ἄκρων καὶ προκαλούμεναι ἐκ τῆς ἐπιδράσεως ὑψηλῆς θερμοκρασίας.

Πρώτη Βοήθεια: Ἡ αὐτὴ μὲ τὴν δευτέραν μορφὴν μὲ τὴν ὁποίαν συχνὰ συνυπάρχουν.

Εἶναι δυνατὸν ἡ μία μορφὴ θερμοπληξίας νὰ μεταπίπτη εἰς τὴν ἄλλην ὁπότε μεταβάλλονται ἀναλόγως καὶ αἱ πρῶται βοήθειαι.

XIX. ΚΡΥΟΠΑΓΗΜΑΤΑ — ΓΕΝΙΚΗ ΨΥΞΙΣ

Εἶναι δύο παθολογικαὶ καταστάσεις ὀφειλόμεναι εἰς τὴν δυσμενῆ ἐπίδρασιν χαμηλῆς θερμοκρασίας (ψύχους) ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Καὶ κρυοπαγήματα μέν εἶναι, αἱ τοπικαὶ βλάβαι τῶν ἱστῶν, συνεπείᾳ τοῦ ψύχους, γενικὴ δὲ ψῦξις, τὸ παθολογικὸν ἀποτέλεσμα, κατόπιν ἐπιδράσεως τοῦ ψύχους ἐπὶ ὁλοκλήρου τοῦ ὀργανισμοῦ.

Διὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν καταστάσεων αὐτῶν κύριοι παράγοντες εἶναι: τὸ ψῦχος, ἰδίως τὸ ὑγρὸν (ὅταν λυώνουν τὰ χιόνια) καὶ ἐπικουρικοὶ παράγοντες ὁ ὑποσιτισμός, ἡ κόπωσις, ἡ ὀρθοστασία, ἡ κακὴ ὑπόδησις. Ἐπίσης σημασίαν ἔχει ἡ ἀντιστασις τοῦ ὀργανισμοῦ, ἡ ἡλικία, ἡ φυλή, ἡ προΰπαρξις ἢ μὴ διαφόρων παθήσεων ὡς καὶ ἡ μέθη.

Κρυοπαγήματα

Τούτων διακρίνομεν βαθμοὺς τρεῖς :

Α΄. Βαθμός, παρουσιάζει ἐρυθρότητο καὶ πρήξιμο.

Β΄. Βαθμός, παρουσιάζει φουσκάλες.

Γ΄· Βαθμός, παρουσιάζει νέκρωσιν τῶν ἱστῶν (γάγγραινα).

Πρώτη Βοήθεια: Ταχεῖα ἐνέργεια, συνισταμένη εἰς βαθμιαίαν καὶ ἠπίαν ἀναθέρμανσιν, ἡ ὁποία θὰ γίνῃ ὡς ἑξῆς: Θὰ μεταφέρετε τὸ θῦμα εἰς θερμὸν δωμάτιον τοποθετοῦντες ὅμως αὐτὸ **μακρὰν τῆς πηγῆς θερμότητος.** Θὰ τοῦ δώσετε νὰ πιῇ ἕνα ζεστὸν καὶ θὰ τυλίξετε μετὰ προσοχῆς τὸ κρυοπαγημένον μέλος μὲ κουβέρτες. **Ἀπαγορεύεται κάθε εἴδους ἐντριβὴ ἐπὶ τοῦ κρυοπαγημένου μέλους,** καθὼς καὶ ἡ χορήγησις οἰνοπνευματωδῶν. **Ἐπίσης ἀπαγορεύεται νὰ θέσετε τὸ κρυοπαγημένο μέλος ἐντὸς ζεστοῦ νεροῦ.**

Γενικὴ ψῦξις

Αὔτη ἐπέρχεται ἤ ὀλίγον κατ᾽ ὀλίγον, ὁπότε τό θῦμα παρουσιάζει διέγερσιν, παραισθήσεις, ἐν συνεχείᾳ ὑπνηλίαν καὶ τέλος διακοπὴν τῆς ἀναπνοῆς καὶ μυϊκὴν ἀκαμψίαν, ἤ ἐπέρχεται ἀποτόμως, παρουσιαζομένης ἀμέσως τῆς μυϊκῆς ἀκαμψὶας καὶ τῆς διακοπῆς τῆς ἀναπνοῆς. Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις παρατηρεῖται πτῶσις τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος (ὑποθερμία). **Τέλος παρουσιάζεται κατάστασις φαινομενικοῦ θανάτου.**

Πρώτη Βοήθεια. Ταχεῖα ἐνέργεια, συνισταμένη εἰς βαθμιαίαν καὶ ἠπίαν ἀναθέρμανσιν. Μεταφορὰ τοῦ θύματος ἐντὸς θερμοῦ δωματίου, τοποθέτησις αὐτοῦ μακρὰν τῆς ἑστίας τῆς θερμάνσεως. Τυλίξατὲ το μὲ κουβέρτες, κάνετὲ του ἐντριβάς, καὶ **ἄν ἔχη στα-**

ματήση ἢ ἀναπνοὴ του κάνετε τεχνητὴν ἀναπνοήν. Δὲν θὰ τὸ ἐγκαταλείψετε, ὅσον καὶ ἂν φαίνεται νεκρόν, καθόσον, ὅπως εἴπομεν, συχνὰ παρουσιάζει φαινομενικὸν θάνατον (νεκροφάνειαν).

XX. ΟΞΕΙΑΙ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΥ ΣΤΟΜΑΤΟΣ

Δηλητηρίασις ὀνομάζεται τὸ σύνολον τῶν παθολογικῶν φαινομένων ποὺ παρουσιάζονται εἰς τὸν ὀργανισμὸν μετὰ τὴν εἴσοδον εἰς αὐτὸν δηλητηρίου.

Δηλητήριον καλεῖται, πρακτικῶς, πᾶσα οὐσία, ἡ ὁποία εἰσερχομένη εἰς τὸν ὀργανισμόν, εἰς ἐλαχίστην ποσότητα, προκαλεῖ παθολογικὰ φαινόμενα ἢ καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον.

Ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς τῶν πρώτων βοηθειῶν τὰς δηλητηριάσεις διαιροῦμεν εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας:

Α΄. Δηλητηριάσεις δι᾽ οἱουδήποτε εἴδους δηλητηρίου μὴ καυστικοῦ.

Β΄. Δηλητηριάσεις διὰ καυστικῶν οὐσιῶν (ὀξέων καὶ ἀλκαλίων).

Δηλητηριάσεις διὰ οἱουδήποτε εἴδους δηλητηρίου μὴ καυστικοῦ.

Τὰ δηλητήρια τῆς κατηγορίας ταύτης δροῦν μόνον γενικῶς, μερικὰ δύνανται νὰ προκαλέσουν ἔμετον καὶ διάρροιαν ὡς τοπικὰ συμπτώματα.

Συμπτώματα: Τα δηλητήρια, ἀναλόγως τοῦ εἴδους αὐτῶν καὶ τῶν ὀργάνων εἰς τὰ ὁποῖα δροῦν, προκαλοῦν ποικιλίαν συμπτωμάτων, κυρίως σπασμοὺς ἢ ἀναισθησίαν.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δηλητηριάσεως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ εἶδος τοῦ δηλητηρίου, τὴν ποσότητα αὐτοῦ, τὴν ταχύτητα ἀπορροφήσεως κλπ. καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν ἰδιοσυστασίαν τοῦ θύματος.

Διάγνωσις: Σεῖς θὰ διαγνώσετε μίαν δηλητηρίασιν ἀπὸ τὴν ἐν γένει ἔρευναν εἰς τὴν ὁποίαν θὰ προβῆτε, ἄν δηλαδὴ βρῆτε πλησίον τοῦ θύματος φιάλην δηλητηριώδους οὐσίας κενὴν κλπ. καὶ ἀπὸ τὴν ἐξέτασιν τοῦ θύματος, δηλαδή, ἄν ἡ ἀναπνοὴ του ἔχει εἰδικήν ἀπόπνοιαν, ἄν παρουσιάζῃ διέγερσιν, σπασμούς ἢ ἀντιστρόφως ἀπώλειαν τῶν αἰσθήσεων κλπ.

Πρώτη Βοήθεια: Τρεῖς εἶναι οἱ σκοποὶ ποὺ ἐπιδιώκομεν:

α. Ν' ἀπομακρύνωμεν τὸ δηλητήριον ἀπὸ τὸν ὀργανισμόν.

β. Νὰ τὸ ἐξουδετερώσωμεν.

γ. Νὰ τονώσωμεν γενικῶς τὸν ὀργανισμόν.

Διὰ τὸ πρῶτον, θὰ προσπαθήσετε νὰ κάνετε πλύσιν τοῦ στομάχου κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον. Θὰ δώσετε

εἰς τὸ θῦμα νὰ πιῇ ἄφθονο νερὸ καὶ ἐν συνεχεία ἕνα ποτῆρι νερὸ ἐντὸς τοῦ ὁποίου θὰ διαλύσετε σκόνην μουστάρδας, ὥστε νὰ προκαλέσετε ἔμετον καὶ θὰ ἐπαναλάβετε τὸ αὐτὸ πολλὰς φοράς. Ἂν δὲν ἔχετε μουστάρδα, ἠμπορεῖτε νὰ δώσετε ὡς ἐμετικὸν χλιαρὸ νερὸ μὲ σόδα, ἢ σαπουνάδα καὶ τέλος βάζοντας καὶ τὸ δάκτυλό σας καὶ ἐρεθίζοντας τὴν βάσιν τῆς γλώσσης καὶ τοῦ οὐρανίσκου τοῦ θύματος, νὰ προκαλέσετε ἔμετον. Ἐν συνεχεία θὰ χορηγήσετε ἁλατοῦχον καθαρτικόν. **Ὅλα ταῦτα θὰ κάνετε ἔστω καὶ ἂν ἔχουν παρέλθη πολλαὶ ὧραι ἀπὸ τῆς δηλητηριάσεως.**

Διά τὸ δεύτερον θὰ προσπαθήσετε νὰ ἐξουδετερώσετε τὸ δηλητήριον. Ἡ ἐπιστήμη ἀνεκάλυψε ἀντίδοτον, σχεδὸν ἔναντι παντὸς δηλητηρίου, ἀλλά δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὰ θυμᾶσθε, οὔτε νὰ τὰ ἔχετε πρόχειρα, διὰ τοῦτο θὰ ἀναφέρωμεν μερικὰ γενικὰ ἀντίδοτα, διὰ μεγάλας ὁμάδας δηλητηρίων ποὺ πρέπει νὰ χορηγήσετε.

Ταῦτα εἶναι:

1. Τὸ λεύκωμα τοῦ αὐγοῦ (ἀσπράδι). Θὰ χορηγήσετε, τρία ἀσπράδια αὐγοῦ (ὠμὰ) ἐντὸς ὀλίγου ὕδατος, ἀνακατεμένα.

2. Ὁ ζωϊκὸς ἄνθραξ.

3. Ὁ καφές, τὸν ὁποῖον θὰ δώσετε ὡς ρόφημα.

Θὰ δώσετε λοιπὸν καὶ ἀπὸ τὰ τρία αὐτὰ γενικὰ ἀντίδοτα εἰς τὸ θῦμα οἱασδήποτε δηλητηριάσεως.

Διὰ τονωτικῶν, θὰ προσπαθήσετε νὰ βοηθήσετε

τὸν ὀργανισμὸν καὶ ἄν διακοπῇ ἡ ἀναπνοή, θὰ κάνετε τεχνητὴν ἀναπνοήν.

Δηλητηριάσεις διὰ καυστικῶν οὐσιῶν (ὀξέα καὶ ἀλκάλια).

Συμπτώματα: μόνον τοπικά, ἤτοι ἐγκαύματα χειλέων, γλώσσης, οἰσοφάγου, στομάχου κλπ. ἐξ ὧν ἔντονος πόνος καὶ συχνὰ θάνατος.

Διάγνωσις: Ἀπὸ τὴν γενικὴν ἔρευναν κλπ. ὡς ἀνωτέρω κοὶ κυρίως ἀπὸ τὰ ἐγκαύματα τῶν χειλέων, κλπ.

Πρώτη Βοήθεια: Ἀπαγορεύεται ἡ πλύσις τοῦ στομάχου, καθὼς καὶ ἡ χορήγησις καθαρτικοῦ. Χορηγήσατε μόνον τρία ἀσπράδια αὐγοῦ, ἀνάμικτα μὲ λίγο νερό, ἐὰν τὸ καυστικὸ ἦτο ὀξύ, χορηγήσατε καὶ ἐλαφρὸν ἄλκαλι (σόδα φαγητοῦ), ἐὰν ἦτο ἄλκαλι, χορηγήσατε ἐλαφρὸν ὀξὺ (ξύδι, λεμόνι). Γενικὴ τόνωσις.

Ἐννοεῖται ὅτι ἐνῶ θὰ κάμετε ὅλα αὐτά, θὰ εἰδοποιήσετε τὸν ἰατρόν, καὶ ἐὰν ξεύρετε τὶ δηλητήριον ἔλαβε τὸ θῦμα, θὰ τοῦ τὸ ἀναφέρετε, ὥστε νὰ φέρῃ μαζὺ του τὸ κατάλληλον ἀντίδοτον.

Προφύλαξις: Νὰ φυλάσσετε δηλητηριώδη φάρμακα εἰς εἰδικὸ συρτάρι κλειδωμένο. Νὰ μὴ λαμβάνετε ποτὲ φάρμακο τὴ νύκτα, εἰς τὰ σκοτεινὰ καὶ ποτὲ ἀπὸ φιάλη ποὺ δὲν φέρει ἐτικέττα κλπ.

XXI. ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΙΣ ΕΚ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Αἱ ἐκ τῶν τροφίμων δηλητηριάσεις ἐὰν μὲν προέρχωνται ἐκ τροφίμων ὅπως τὰ μανιτάρια κλπ., ὀφείλονται εἰς δηλητηρίασιν ἐκ τοξικῶν οὐσιῶν. **Συμπτώματα καὶ Πρώτη Βοήθεια, ὅπως ἀνωτέρω.** Ἐὰν ὅμως προέρχωνται ἐξ ἄλλων τροφίμων, τότε συνήθως ὀφείλονται εἰς μόλυνσιν τοῦ ὀργανισμοῦ διά μικροβίων πού εἶχαν ἀναπτυχθῇ λόγῳ σήψεως τῶν τροφῶν. **Κύρια συμπτώματα:** ἔμετοι, κενώσεις.

Πρώτη Βοήθεια: Πλύσις τοῦ στομάχου ἤ πρόκλησις ἐμέτου. Ἐν συνεχεία λῆψις ζωϊκοῦ ἄνθρακος. Καλέσατε τὸν ἰατρόν.

XXII. ΑΠΩΛΕΙΑ ΤΩΝ ΑΙΣΘΗΣΕΩΝ

Συνεπείᾳ διαφόρων παθολογικῶν καταστάσεων τὸ θῦμα εἶναι δυνατὸν νὰ ἀπωλέσῃ τὰς αἰσθήσεις του.

Τὸ πρῶτον ποὺ πρέπει νὰ κὰνετε εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν θὰ εἶναι νὰ μεταφέρετε τὸ θῦμα ἀμέσως εἰς νοσοκομεῖον ἤ νὰ εἰδοποιήσετε ἀμέσως ἰατρόν, συγχρόνως θὰ προσπαθήσετε, ἀπὸ τὰς συνθήκας ποὺ θά βρεθῇ τὸ θῦμα, ἀπὸ τὴν πλήρη ἔρευναν καὶ τὰς ἐρωτήσεις τῶν πέριξ, νὰ καταλήξετε σὲ κάποιο λογικὸ συμπέρασμα περὶ τοῦ τὶ συνέβη καὶ ἔτσι νὰ δώσετε εἰς τὸ θῦμα τὴν ἀπαιτουμένην πρώτην βοήθειαν. Θὰ ἰδῆτε ἄν τὸ θῦμα ἀναπνέῃ ἤ ὄχι, ἄν ἔχῃ αἱμορραγίαν ἤ ὄχι, κάταγμα ἤ ὄχι, σφυγμὸν καὶ οὕτω καθ᾽ ἑξῆς, ἄν ὑπάρχουν συμπτώματα δηλητηριάσεως, ἡλιάσεως κλπ.

Ἄν ὅμως δὲν κατορθώσετε νὰ διαπιστώσετε ποὺ

ὀφείλεται ἡ ἀπώλεια τῶν αἰσθήσεων τότε θὰ ἐνεργήσετε ὡς ἑξῆς:

α. **Ἂν ὁ ἔχων ἀπωλέσῃ τὰς αἰσθήσεις του παρουσιάζει ἐξέρυθρον (κόκκινον) πρόσωπον,** ὅτε ὁ σφυγμός του θὰ εἶναι ἰσχυρὸς καὶ τὸ δέρμα του ξηρὸν καὶ θερμόν, τότε:

Πρώτη Βοήθεια: Ἐξαπλώσατε τὸν πάσχοντα μὲ τὸ κεφάλι ἐλαφρῶς ὑψωμένον, ἀφήσατὲ τον ἀκίνητον, θέσατε ψυχρὰ ἐπιθέματα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, χαλαρώσατε τα ἐνδύματὰ του, μὴ τοῦ δώσετε διεγερτικά. Μεταφέρατὲ τον προσεκτικά. Ἐὰν κάνῃ ἐμετόν, στρέψατὲ του τὴν κεφαλὴν πρὸς ἓν πλάγιον.

β. **Ἂν ὁ ἔχων ἀπωλέσῃ τὰς αἰσθήσεις του παρουσιάζει ὠχρὸν πρόσωπον,** ὅτε ὁ σφυγμός του θὰ εἶναι ἀδύνατος καὶ τό δέρμα του ὑγρὸν ἐξ ἱδρῶτος καὶ ψυχρόν, τότε:

Πρώτη Βοήθεια: Ἐξαπλώσατε τὸν πάσχοντα μὲ τὴν κεφαλὴν στὸ ἴδιο ἐπίπεδον ἢ καὶ χαμηλώτερα ἐλαφρῶς μὲ τοὺς πόδας ὑψωμένους. Θερμάνετὲ τον, μεταφέρατὲ τον προσεκτικά.

γ. **Ἂν ὁ ἔχων ἀπωλέσῃ τὰς αἰσθήσεις του παρουσιάζῃ, κυανοῦν (μελανιασμένον) πρόσωπον,** τότε, θὰ πρόκειται, κατὰ κανόνα, περὶ ἀσφυξίας καὶ θὰ χρειασθῇ τεχνητὴ ἀναπνοή.

Ἐάν, παρ' ὅλα τὰ ἀνωτέρω, δὲν ἠμπορέσετε νὰ κατατοπισθῆτε περὶ τοῦ τὶ συμβαίνει, τότε θὰ περιποιηθῆτε τὸ θῦμα ὡς νὰ ἐπρόκειτο περὶ κατάγματος τῆς βάσεως τοῦ κρανίου.

Μερικὰ συμπληρωματικά, ἐν μεγάλῃ συντομίᾳ, διὰ ὡρισμένας καταστάσεις δυναμένας νὰ προκαλέσουν ἀπώλειαν τῶν αἰσθήσεων:

ΜΕΘΗ

Κατάχρησις οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν.

Πρώτη βοήθεια. Πλύσις τοῦ στομάχου, καθ' ὅσον καὶ ἐδῶ πρόκειται περὶ ὀξείας δηλητηριάσεως. Καφές. Ἐὰν εἶναι ὠχρὸς νὰ τὸν θερμάνετε. Ἐὰν διεκόπη ἡ ἀναπνοή, τεχνητὴ τοιαύτη.

ΛΙΠΟΘΥΜΙΑ

Ὀφείλεται εἰς ἀναιμίαν τοῦ ἐγκεφάλου, δὲν συμβαίνει ποτὲ εἰς ἄτομα κατακεκλιμένα. Πολλοὶ εἶναι εὐαίσθητοι καὶ μόλις δοῦν αἷμα λιποθυμοῦν. Τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου γίνεται ὠχρόν.

Πρώτη Βοήθεια: Νὰ ἐξαπλώσετε τὸ θῦμα μὲ τὸ κεφάλι χαμηλώτερα ἀπὸ τὸ ἄλλο σῶμα ἢ εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον, μὲ τοὺς πόδας ὑψηλότερα. Εἰσπνοὴ ἀμμωνίας.

ΥΣΤΕΡΙΚΗ ΚΡΙΣΙΣ

Συνηθέστερον παρατηρεῖται ἐπὶ νεαρῶν γυναικῶν, δὲν φέρει συνήθως ἀπώλειαν αἰσθήσεων, τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου δὲν ἀλλάσσει, ὁ πάσχων ἐκλέγει τὸ μέρος ποὺ θὰ πέση, συνήθως ἐκβάλλει κραυγὰς καὶ κλαίει. Σπανιώτατα συμβαίνει ὑστερικὴ κρίσις ἂν δὲν ὑπάρχουν θεαταί.

Πρώτη Βοήθεια. Καλύτερον νὰ ἀφήσετε τὸν πάσχοντα μόνον, συνήθως τότε ἡ κρίσις περνάει.

ΕΠΙΛΗΠΤΙΚΗ ΚΡΙΣΙΣ

῾Η κρίσις ἐπέρχεται ἀποτόμως, τὸ θῦμα πίπτει ὅπου εὑρίσκεται, ἐπακολουθοῦν σπασμοί.

Πρώτη βοήθεια: Δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ σταματήσετε τὴν κρίσιν. ῾Απλῶς νὰ προσέξετε, ὥστε νὰ μὴ κτυπήσῃ ὁ πάσχων καὶ νὰ θέσετε μεταξὺ τῶν ὀδόντων του τεμάχιον ξύλου, ὥστε νὰ μὴ δαγκάσῃ καὶ κόψῃ τὴν γλῶσσαν του, προσέχοντες ὅμως νὰ μὴ δαγκάσῃ τὰ δάκτυλά σας μὲ τὸν σπασμὸν τῶν μασητήρων ποὺ παθαίνει.

XXIII. ΤΡΑΥΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΥΡΟΒΟΛΑ ΟΠΛΑ

῾Ο παρέχων τὰς Πρώτας Βοηθείας πρέπει εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν νὰ ἔχῃ ὑπ᾽ ὄψιν ἐνδεχόμενα κατάγματα, βραδείας ἐσωτερικὰς αἱμορραγίας καὶ πιθανὰς βλάβας ἐσωτερικῶν ὀργάνων τοῦ θύματος. ᾽Ενίοτε τραύματα ἀπὸ πυροβόλα τὰ ὁποῖα ἐξωτερικῶς ἐμφανίζονται ἐλαφρὰ (μικρὰ τραυματικὴ ἐπιφάνεια καὶ μόνον ἐλαφρὰ ἐνοχλήματα), ἐσωτερικῶς εἶναι βαρείας μορφῆς.

Πρώτη βοήθεια: ῾Ως εἰς κοινὰ τραύματα ἐν συνδιασμῷ πρὸς ἄμεσον μεταφορὰν τοῦ θύματος εἰς ἰατρὸν ἢ νοσοκομεῖον.

Σημειοῦται ἰδιαιτέρως ὅτι:

α. ᾽Εὰν ἔχει διατρηθῇ ὁ θώραξ, θὰ ἐπιδεθῇ τὸ τραῦμα ἄνωθεν ἰσχυρῶς.

β. ᾽Εὰν ἔχουν τραυματισθῆ τὰ ἄκρα, συνιστᾶται πρὸ πάσης μετακινήσεως, ἡ ἐφαρμογὴ νάρθηκος, ἔστω καὶ ἂν νομίζομεν ὅτι ἡ βλάβη εἶναι μόνον ἐπιφανειακή.

XXIV. ΝΟΣΟΙ ΕΚ ΨΥΞΕΩΣ (ΚΡΥΟΛΟΓΗΜΑΤΑ)

Ἡ ψῦξις εἶναι ὁ κύριος προδιαθετικὸς παράγων διὰ πολλὰ νοσήματα, διότι ἐλαττώνει τὴν ἄμυναν τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ οὕτω οὗτος μολύνεται ὑπὸ διαφόρων μικροβίων, τὰ ὁποῖα ἄλλως παρασιτοῦν εἰς τὴν ρινοφαρυγγικὴν κοιλότητα ἀβλαβῶς. Ὡς νοσήματα ἐκ ψύξεως χαρακτηρίζονται αἱ ρινίτιδες (συνάχια), βρογχίτιδες, βρογχοπνευμονίαι, πνευμονίαι, ἀμυγδαλίτιδες κλπ. Ταῦτα παρουσιάζουν καὶ πολλὰς ἐπιπλοκάς. Πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ ἐν συνεχείᾳ μεταδίδονται διὰ τῆς εἰσπνοῆς τῶν σταγονιδίων τῶν ἐκπεμπομένων ὑπὸ τοῦ πάσχοντος κατὰ τὸν πταρμὸν καὶ τὸν βῆχα.

Τὰ νοσήματα ταῦτα εἶναι ἡ μεγαλυτέρα αἰτία ἀνικανοτήτων καὶ τὸ ποσὸν τό ὁποῖον ζημειώνει ἡ ἐθνικὴ οἰκονομία κατ' ἔτος ἀπὸ τὴν ἀπώλειαν ἡμερῶν ἐργασίας εἶναι τεράστιον.

Πρώτη βοήθεια: Κατάκλισις εἰς τὴν κλίνην. Πρόσκλησις ἰατροῦ.

Προφύλαξις: Κάθε ἕνας πρέπει νὰ φροντίζῃ νὰ λαμβάνῃ τὰ μέτρα του ὥστε νὰ μὴ μεταδίδῃ τὰ νοσήματα αὐτὰ ἤ νά μὴ προσβάλλεται ἐξ αὐτῶν. Νὰ ἀποφεύγετε τὴν ἐπαφὴν μὲ ἄτομα κρυολογημένα, ἢ μὲ ἄτομα ἐν γένει, ἄν ὁ ἴδιος εἶσθε κρυωμένος. Σκεπάζετε τὸ στόμα σας καὶ τὴν μύτην σας ὅταν βήχετε ἢ πταρνίζεσθε. Νὰ χρησιμοποιῆτε χάρτινα μανδύλια, τὰ ὁποῖα νὰ καῖτε μετά. Νὰ ἐνδύεσθε καλῶς, ὥστε νὰ μὴ κρυώνετε καὶ νὰ ἀρχίσετε βαθμηδὸν καὶ σιγὰ-σιγὰ νὰ σκληραγωγῆσθε ἀπὸ τὴν θερμὴν ἐποχὴν τοῦ ἔτους, ὥστε νὰ μὴ κρυολογῆτε, κάνοντας συχνὰ ψυχρὰ λουτρὰ κλπ.

XXV. ΔΕΡΜΑΤΙΤΙΣ

Δερματίτιδα ὀνομάζομεν τὴν φλεγμονὴν (ἐρεθισμὸν) τοῦ δέρματος.

Διὰ λόγους διδακτικοὺς θὰ τηρήσωμεν τὴν κλασικὴν διαίρεσιν εἰς ἐρεθιστικὴν καὶ ἀλλεργικὴν δερματίτιδα.

Δερματίτιδες ἐξ ἐρεθισμοῦ. Αὗται εἶναι αἱ προκαλούμεναι ἀπὸ τὸν συνεχῆ ἐρεθισμὸν τοῦ δέρματος ἀπὸ ἐρεθιστικὰς οὐσίας, ὅπως εἶναι ἡ πίσσα καὶ τὰ προϊόντα αὐτῆς, ὀξέα, ἀλκάλια κλπ.

Συμπτώματα: Ἐρυθρότης, κνησμὸς (φαγοῦρα).

Προφύλαξις: Αὗται προλαμβάνονται διὰ συχνοῦ πλυσίματος μὲ οὐδέτερον σάπωνα, καλὸ στέγνωμα τοῦ δέρματος καὶ ἐπίπασιν (πασπάλισμα) αὐτοῦ μὲ τάλκ, ἰδίως εἰς τὰς πτυχάς. Νὰ ἔχετε καθαρὰ ροῦχα ἐργασίας, νὰ τὰ χρησιμοποιῆτε μόνον διὰ τὴν ἐργασίαν καὶ νὰ τὰ φυλάσσετε ἰδιαιτέρως.

Νὰ ἀποφεύγετε τὴν ἐπαφὴν τοῦ δέρματος μὲ ἐρεθιστικὰς οὐσίας, χρησιμοποιεῖτε γάντια, ποδιές, ὑψηλὰ ὑποδήματα καὶ εἰδικὰς κρέμας καὶ γενικῶς κάθε ἰδιαιτέραν προφύλαξιν διὰ εἰδικὴν οὐσίαν πού θ' ἀναγράφεται ἐπὶ τῆς φιάλης ποὺ τὴν περιέχει.

Πρώτη βοήθεια: Πλύσεις μὲ χαμομῆλι. Πρόσκλησις ἰατροῦ.

Δερματίτιδες ἀλλεργικαί.

Ἀλλεργία εἶναι ἡ κατάστασις ἐκείνη κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ὀργανισμὸς ἀντιδρᾶ ἀλλέως (δι᾽ ἄλλου ἔργου).

Ὡρισμέναι οὐσίαι (μὴ ἐρεθιστικαὶ) ἐρχόμεναι εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ δέρμα εὐαισθήτων ἀτόμων (συνήθως ἐπανειλημμένως) προκαλοῦν ἐρεθισμὸν τοῦ δέρματος, ἐνῶ εἰς ἄλλους οὐδεμίαν βλάβην προκαλοῦν.

Προφύλαξις: Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρίζῃ κανεὶς ἐκ τῶν προτέρων τὴν ἀλλεργικὴν διάθεσιν τοῦ ἀτόμου, πάντως αὐτός ποὺ ἔπαθε ἀλλεργικὴν δερματίτιδα πρέπει νὰ ἀποφύγῃ κάθε ἐπαφὴν μὲ τὴν οὐσίαν ποὺ τὴν προκάλεσε.

Συμπτώματα: Ἐρυθρότης. κνησμός.

Πρώτη βοήθεια: Πλύσις μὲ χαμομῆλι. Πρόσκλησις ἰατροῦ.

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ

Ἀριθμὸς 001706

Παρεδόθη εἰς τ..

τ Ὑπηρεσίας / Τμήματος ....

ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ

Ὁ ὑπογεγραμμένος ....

τ Ὑπηρεσίας / Τμήματος ....

παρέλαβον τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 001706 ἀντίτυπον τοῦ Ἐγχειριδίου Πρώτων Βοηθειῶν, ἐκδόσεως 1964, τοῦ Τμήματος Προλήψεως Ἀτυχημάτων τῆς Δημοσίας Ἐπιχειρήσεως Ἠλεκτρισμοῦ.

Ἐν........................ τῇ........................ 19........

Ὑπογραφή

ΤΑ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Εἰς σελ. 3 (πίναξ περιεχ.)	- στίχ 2 :	ἀναγνωθι σελ. 5	ἀντὶ	σελ. 6
» » 3 (» »)	- στίχ. 9 :	Αἱμορραγία	ἀντὶ	Αἱμοραγία
» » 4 (» »)	- στίχ 7 :	σελ. 38	ἀντὶ	σελ. 41
» » 4 (» »)	- στίχ. 8 :	διαγραφεται ὁλόκληρος		
» » 10 (» »)	- στίχ. 1 :	ἀναγνωθι ἢ καὶ	ἀντὶ	ἤ καί
» » 11	στίχ 22 :	ἀνάγνωθι εἰς τὴν	ἀντὶ	εἰς τὴν
» » 12	στίχ. 1 :	» ἴδιο	ἀντὶ	ἴδιο
» » 14	στίχ. 18 :	» πίεσιν	ἀντὶ	κίνησιν
» » 14	στὶχ. 33 :	» ἐφαρ/γῆς	ἀντὶ	ἐφαρ/γὴς
» » 36	στίχ. 29 :	» μὲ	ἀντὶ	μὲ
» » 41	στίχ. 4 :	» λόγον	ἀντὶ	λόγῳ
» » 51	στίχ. 1 :	» οργ/σμὸν	ἀντὶ	οργ/σμὸν
» » 51	στίχ. 9 :	» καὶ	ἀντὶ	κοὶ